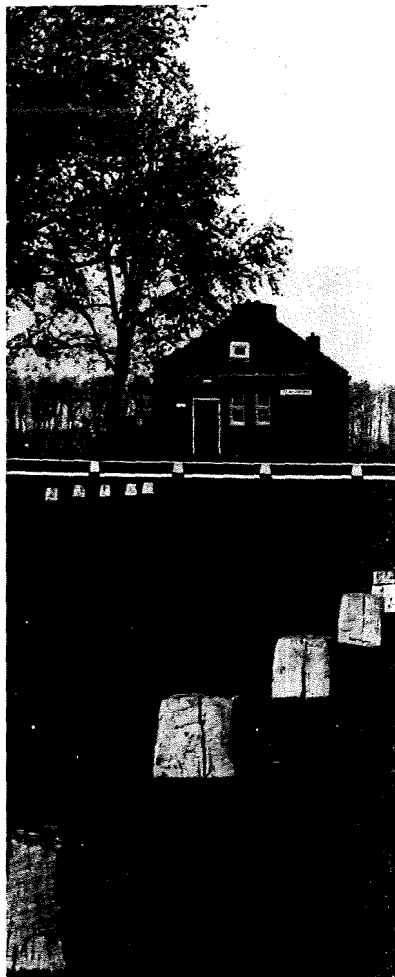
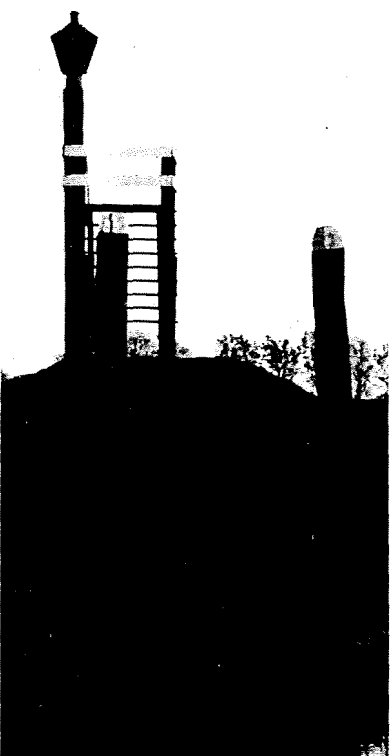
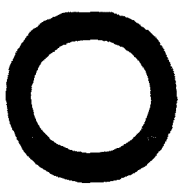

LA

Objektenpark Schokland 1991, Wachtwoord Hemeloord.

Verslag van de gebeurtenissen en bevindingen.

Dit verslag is ontstaan uit de diverse deelverslagen van
Bob van Walderveen, algemeen coördinator van de KVF,
Erik Petersen, penningmeester van de KVF en
Marijke Démoet, public-relations medewerkster van de KVF.

Lelystad, oktober 1991.

INHOUD

Voorwoord:	5
De coördinatie:	7
Het motto:	7
Financiën en subsidies:	8
Het objektenpark "	10
De kunstmanifestatie:	11
De bezoekers:	12
Publiciteit:	12
Openingen:	14
Publieksbegeleiding:	15
Beheer:	16
Rondleiding:	17
Tenslotte:	17
Begroting, Afrekening en Kranteartikelen:	19 e.v.

VOORWOORD

"Wachtwoord Hemeloord", het projekt van de **Kunstenaars Vereniging Flevoland** voor het jaar 1991, wordt gekenmerkt door een bijzonder schaduw- en **lichtpatroon**, een "race op handicap" met een goede afloop.

Het schaduwpatroon:

de subsidieverlening c.q. de communicatie daarover, verliep minder gemakkelijk dan gehoopt.

pas zeer laat werd duidelijk dat veel minder dan het "geplande" aantal objecten kon worden gerealiseerd, tengevolge waarvan een groot aantal kunstenaars werd gedupeerd.

Een frustrerende gang van zaken

en het motto leverde enige commotie in provinciale kringen.

Het lichtpatroon:

de coördinatie verliep verder soepel, de "handicaps" werden zo elegant mogelijk overwonnen, ondanks de "pijn in de buik",

de medewerking van de leden der vereniging was ruim voldoende, waarmee de vereniging dus aantoonde tot dit soort samenwerking in staat te zijn, en aldus een "levend organisme" te vormen,

de belangstelling van het publiek was eveneens hartverwarmend,

evenals die van de pers, de media, waardoor deze manifestatie ook landelijke bekendheid verkreeg.

Wij zouden "Wachtwoord Hemeloord" niet hebben kunnen realiseren zonder de welwillende medewerking van veel mensen en instanties en we hopen volgend jaar opnieuw op ieders sympathie te kunnen rekenen.

Het patroon aan de horizon:

Het voormalig eiland Schokland is om veel redenen een prachtige lokatie voor onze ambities. Een plek met historie, een landschap met hoogteverschillen en hoge bomen, een goede 'routing' en een centraal onderdak voor publieksbegeleiding en informatie van allure.

Problematisch vanaf het begin waren echter de vele begrenzings, gesteld door de diverse betrokken instanties, over aantal en plaatsing en ook "bouwtechnisch" wegens de archeologische waarde van de ondergrond. Dat leidde o.a. tot prefabrikage, thuiswerk, en het frustreerde dus de mogelijkheid van wederzijds commentaar. Het werd meer "presentatie" dan "manifestatie" als U begrijpt wat ik bedoel.

In 1990 (Zeepost), kregen wij de beschikking over de naastgelegen boerderij. Daar waren de bouwtechnische beperkingen niet van toepassing en niet alleen deze **maar** ook de geografische uitbreiding bood opwindende mogelijkheden.

Hoe het dit jaar verlopen is kunt u in dit verslag lezen. Zeker is dat ook het aankomend jaar dezelfde begrenzings op onze weg zullen komen. De boerderij zal niet beschikbaar zijn en dus zal het aantal objecten klein blijven en beperkt in constructieve zin, terwijl opnieuw het ideaal om het kunstwerk ter plekke te construeren gefnuikt wordt.

Redenen om bij het bedenken van plannen voor een het aankomend jaar te realiseren manifestatie, uit te gaan van andere plaatsen in Flevoland dan dit kleine paradijs .

Bob van Walderveen

Coördinator a.i.

De coördinatie:

Het oorspronkelijke coördinatie-team voor het te organiseren objektenpark bestond uit:

Marijke Démoet	pers etc.
Margreet van de Pels	algemeen
Erik Petersen	financiën, catalogus, uitnodigingen etc.
Eisa Blaaser	algemene bijstand
Theo Buys	algemeen
Kees Scherjon	algemene bijstand
Arend Roosenschoon	officiële kontakten, adviezen
Bob van Walderveen	kontakten deelnemers

Arend Roosenschoon zwaaide in maart planmatig af als algemeen coördinator en werd in die functie opgevolgd door Margreet van de Pels, die daardoor ook de aangewezen persoon werd voor de algemene coördinatie van het objektenpark. Zij moest echter deze functie neerleggen wegens persoonlijke omstandigheden.

Kees Scherjon had het op zijn betaalde werkplek buitengewoon druk.

De coördinatie-ploeg zag er tenslotte aldus uit:

Marijke Démoet	p.r. beheer
Erik Petersen	financiën uitnodigingen catalogus kunstmanifestatie
Bob van Walderveen	objektenpark kontakt deelnemers algemeen

terwijl Jentje Nielen zich in verscheidene noodsituaties liet inschakelen en aldus van lieverlede een "mededraagster" werd en Arend Roosenschoon zo nu en dan zijn melodieuze stem verhief voor zeer gewaardeerde adviezen en dergelijke.

"W'aclltwoolrd Hemeloord" werd het motto van het derde objektenpark op Schokland. Ontsproten aan de poëtische hemisfeer van het brein van Arend Roosenschoon, te dien tijde coördinator algemene zaken van de Kunstenaars Vereniging Flevoländ.

Tijdens de behandeling van de subsidieaanvraag in de commissie Welzijn van de

Provinciale Staten van Flevoland bleek helaas enig ongenoegen van enkele afgevaardigden ten aanzien van dit motto. Het werd ervaren als blasfemie (= godslastering). Een open brief van de algemeen coördinator, waarin de ernst van onze bedoelingen werden onderstreept, en de achterliggende gedachten werden verklaard, heeft de "doelgroep" bereikt en naar we mogen hopen overtuigd.

Financiën en subsidies:

Met het aanbieden van het eindrapport Schokland 1990, eind oktober 1990, aan de provincie Flevoland en de gemeente Noordoostpolder, was er een eind gekomen aan "Zeepost Schokland" en kon de werkgroep van dat jaar worden ontbonden.

Om alvast een voorsprong te nemen op de toen nog te vormen werkgroep 1991 stelde zij een werktitel en een plan op schrift met een daarbij te gebruiken begroting.

De eerste besprekingen:

De werkgroep Schokland 1990 bood haar ideeën aan op de ledenvergadering van de KVF, eind 1990. Tevens werd het verzoek gedaan aan de leden om zitting te nemen in de dan nog te vormen groep die het Schokland 1991 kon gaan begeleiden.

Er was weinig animo om deel te nemen en met het hieruit ontstane ongemak zetten de coördinatoren van 1990 hun op papier staande plannen voort, in afwachting van nieuwe deelnemers te zijner tijd.

De eerste begroting, oktober:

Met de verder uitgewerkte begroting en het omschreven plan "Wachtwoord Hemeloord" is de eerste stap gezet op weg naar de provincie Flevoland om een subsidieaanvraag in te dienen.

Het eerste gesprek met de provincie Flevoland:

Op vier februari 1991 waren namens de KVF Arend Roosenschoon en Erik Petersen aanwezig om een toelichting te geven op het door de KVF ingediende subsidieverzoek. (Wachtwoord Hemeloord, Schokland 1991).

Daar zowel bij de KVF als bij de provincie Flevoland een aantal vragen nog niet met zekerheid kon worden beantwoord en daar de organisatie voor het project 1991 nog niet geheel rond was, stelde de Provincie voor om het geheel nog eens te overzien. Met dien verstande dat, als de aangegeven knelpunten tot ieders tevredenheid zouden zijn opgelost, zij het verzoek zouden voordragen aan de commissie Welzijn.

Nieuwe planning en begroting:

Met het indienen van de nieuwe planning en begroting Schokland 1991 was het nu wederom wachten op verdere besprekingen met de subsidiegevers en toekenning van de subsidie.

Het tweede gesprek met de provincie Flevoland:

Na het indienen van het gewijzigde plan Schokland 1991, waarin de kunstmanifestatie aan het objektenpark gekoppeld werd, met de begroting volgde, op verzoek van de Provincie, op 15 april 1991 opnieuw een bespreking. Voor de KVF waren daarbij aanwezig Margreet van de Pels, Arend Roosenschoon en Erik Petersen. Namens de Provincie Heleen Geluk en Koos Nouwen en voor de gemeente Noordoostpolder Hero Bloem.

In deze bespreking kwam naar voren dat men moeite had met verschillende bedragen die begroot waren voor diverse onkostenposten. Tevens koesterde men enige twijfel bij de haalbaarheid van de organisatie en het beheren/bezetten van twee lokaties.

Na de toelichtingen over de begrootte onkostenposten en de organisatie van bezetting en beheer, gaven zowel de afgevaardigden van de provincie Flevoland als de gemeente Noordoostpolder te kennen dat wat hen betreft de weg nu vrij was om het subsidieverzoek voor te leggen aan de commissie Welzijn en het gemeentebestuur van Noordoostpolder.

De heer Bloem stelde dat nu de provincie haar toestemming ging geven aan de plannen, de gemeente Noordoostpolder verder geen bezwaar had en hij kende het gevraagde bedrag bij monde toe.

Commissie Welzijn 17 mei 1991:

In deze vergadering zou het subsidieverzoek van de KVF worden besproken om daarna met goedkeuring aan Gedeputeerde Staten te worden voorgelegd. Aanwezig namens de KVF waren drie bestuursleden: Arend Roosenschoon, Bob van Walderveen en Erik Petersen.

De uitslag van deze moeizaam verlopende vergadering was toch positief en hiermee was er een officiële goedkeuring voor het project Schokland 1991.

Gedeputeerde Staten 6 juni 1991:

In de vergadering van Gedeputeerde Staten waarin over de subsidiëring werd beslist werd opgemerkt dat er wel een erg groot bedrag moest worden besteed aan een catalogus, terwijl er maar zo weinig deelnemers waren.

De KVF maakte duidelijk dat de catalogus er niet alleen maar was ten behoeve van het objektenpark maar ook van de kunstmanifestatie en dus van 25 kunstenaars en belangrijker nog, dat de catalogus ongeveer het enige was wat de deelnemers, zeker de objektenmakers, konden verdienen.

De f 1000,- vergoeding voor de objektenmakers was bedoeld als materiaalkosten-tergemoetkoming. Het lijkt misschien een groot bedrag maar met de materiaalkosten, vervoerskosten enz. blijkt de maker gedegradeerd tot hobbyist.

Hij/zij houdt meestal niets over als vergoeding voor gewerkte uren, vaak moet er zelfs geld bij. Maatschappelijk onaanvaardbaar naar ons idee.

"De" betaling is in dat geval de catalogus, een bruikbaar element in het verwerven van opdrachten en/of projectsubsidies en ook als zodanig is het dus van groot belang dat het drukwerk er goed uitziet.

In deze vergadering werd de gevraagde subsidie toegekend.

Elders in dit eindverslag een financieel overzicht met de begroting en de werkelijke kosten.

Objektenpark:

De Provincie bleek grote moeite te hebben met het in behandeling nemen van een subsidie-aanvraag die de in 1990 toegekende subsidie overschreed en had niet voldoende vertrouwen in de capaciteit van de KVF om in een adequate bezetting te voorzien, die meerdere maanden voor beheer, bewaking en publieksbegeleiding zorg zou moeten dragen.

Daarom moest de beslissing genomen worden om tien van de reeds aangezochte twintig kunstenaars te vragen hun ontwerp niet te realiseren en werd noodgedwongen een tweede selectie gemaakt met als criterium de eisen van Staatsbosbeheer betreffende het roeren van de grond in en rondom de haven: geen verankering, tuiing of fundering.

We hebben dus aan:

Frea Lenger
Maarten Manson
Cornèl
Rob van der Werdt
Jeroen Stok
Jawik Krudde
Roland Rens Hendriks en
Frits Breekveldt

deze vraag moeten stellen.

Twee kunstenaars trokken hun aanvraag om mee te doen in, op grond van de omstandigheid dat er geen extra sponsoring gevonden kon worden voor hun, niet alleen met het door de vereniging ter beschikking gestelde bedrag, te realiseren ontwerp.

Dit waren:

Arend Roosenschoon en
Annekè Schollaart.

Margreet van de Pels
en Hans Scherjon

trokken zich terug wegens persoonlijke omstandigheden.

De kunstenaars die wel aan het werk konden, waren:

Bert Otter
Ruud Thijssen
Andries Hoogenraadt
Seakle Bos
Loek Schönbeck
Bob van Walderveen
Willem Moeselaar
Erik Petersen en
Kees Scherjon

Nog een plaats bleef open/betaalbaar, waarvoor tenslotte

Frits Breekveldt

gevraagd werd. Hij bleek bereid zijn idee enigszins aan te passen en alsnog te realiseren.

Het "projekt Schokland" kon beginnen op 17 mei na de officieuze goedkeuring van de commissie Welzijn.

De opening van het objektenpark werd verricht op 15 juni 1991 door mevrouw Aleid Zuidema, statenlid en o.a. voorzitter van het provinciaal Anjerfonds.

Dekunstmanifestatie:

In de boerderij aan de Oud Emmeloorderweg 23 te Ens, "de" boerderij, werd ter zelfdertijd een tentoonstelling gehouden van het werk van leden van de **Kunstenaars Vereniging Flevoland**, als opvolgervan de Kunstbeurs '90 en zodanig geagendeerd dat de opening samenviel met het eerste weekeinde van de vakantie van de industrie en het overgrote deel van het ambtenarencorps, met het oog op genoemd "beurs"-aspect.

De opening daarvan, op zaterdag 29 juni om 16.00 uur, werd verricht door de heer Evert Vermeer, gedeputeerde van de provincie Flevoland. Hij hield een pleidooi voor de kunst in Flevoland, eerder onderdeel van zijn portefeuille, keerde zich tegen de naar zijn mening overbodig negatieve houding van enkele statenleden te dien aanzien, en stak de vereniging een hart onder de riem over haar "policy" betreffende het organiseren van jaarlijkse objektenparken.

Het werd een grandioze opening, opgeluisterd door een aantal bijzondere muzikanten.

De tentoonstelling bestond uit schilderijen en objekten van leden van de vereniging aangevuld met een op verzoek te tonen videofilm van de hand van Loes Heebink, een reportage van "Zeepost" het objektenpark op Schokland in 1990, en een dia-projectie over de reis van Loek Schönbeck, (zie ook verderop in dit verslag). Er werden werken getoond van:

Kees Berger
Eisa Blaaser
Frits Breekveldt
Theo Buys
Willem Hoogeveen
Rineke de Jong
Ientje Nielen
Arend Roosenschoon
Ineke van Wanrooy
Abraham Westerdijk
Ano N.
Erik Woudstra en
Herbert van der Zwaard.

De tentoonstelling resulteerde in vier verkopen namelijk werk van:

Frits Breekveldt
Ineke van Wanrooy
Herbert van der Zwaard (2x)

Drie weken na de sluiting van de Kunstmanifestatie werd ook het objektenpark gesloten, op 15 augustus, en het einde van de activiteiten van de vereniging op en rondom Schokland voor dit jaar werd "gevierd" met een heerlijke vislmaaltijd voor leden, medewerkers, deelnemers en genodigden, verzorgd door Marijke Démoet, Gerrie Regtop-de Graaf en Erik Petersen.

Op maandag 17 augustus was het terrein weer geheel ontdaan van objecten en de sporen daarvan en in de week daarna werden ook alle sporen van bewoning in en om de "lichtwachter" verwijderd, waarna de sleutel werd terugbezorgd aan de beheerder, de heer Wim Oosterhof.

De bezoekers:

Het **geschatte aantal** bezoekers bedraagt 4000, waarvan er ongeveer 2000 het gastenboek getekend hebben.

Evert Vermeer uitte in zijn openingswoorden felle kritiek op de uitspraken in de statenvergadering als zou het bezoekers.aantal een criterium zijn voor de kwaliteit.

Als bezoekersaantallen al de kwaliteit zouden bepalen, dan zouden deze projecten menig museale tentoonstelling naar de kroon steken.

Dat deden ze toch wel, maar om andere redenen. Misschien mag dit klinkende resultaat ook worden toegeschreven aan de activiteiten van ons team. Er werd veel in de pers geschreven, overal hingen affiches en veel activiteiten werden ondernomen om de aandacht op deze evenementen te vestigen.

Publiciteit:

Het eerste persbericht werd omstreeks half mei verzonden naar de diverse landelijke en regionale kranten, vakbladen, radio, tv, de verschillende kunstacademies en andere belanghebbenden.

Omdat de objecten toen nog niet opgesteld waren werd er een sfeer-foto van de omgeving van Schokland bij ingesloten. De foto was gemaakt door Arend Roosen-schoon.

Het tweede, meer uitgebreide, persbericht werd begin juni verstuurd. Hierbij zat de officiële persfoto van Jan Blom. (zie pag. 13)

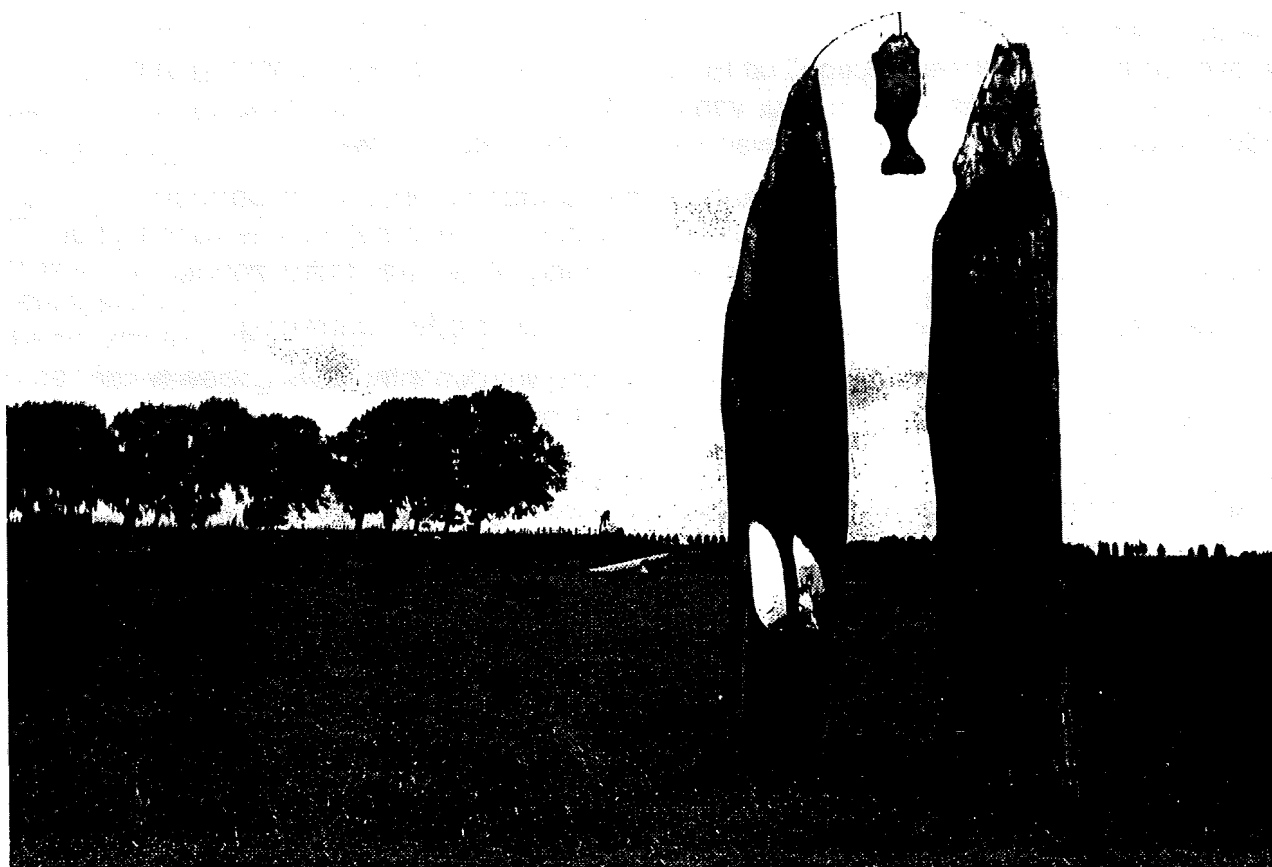

foto Jan Blom

Voor de beide openingen zijn aparte persberichten geschreven die vooral werden verzonden naar de regionale media.

Voor de uitnodigingen werd een deadressenlijst (zie archief KVF) geraadpleegd. De coördinatiegroep achtte het juist om daarnaast alle omwonenden een uitnodiging te sturen.

Het speciaal ontworpen affiche werd op veel plaatsen opgehangen en rondgestuurd. De publieksfolder lag klaar in de "lichtwachter".

Het kunstwerk van Loek Schönbeck, een marmeren plaquette met inscriptie, werd door de kunstenaar persoonlijk naar Schokland vervoerd per bakfiets. De regionale pers werd van zijn onderneming op de hoogte gesteld en reageerde enthousiast.

De Regionale Omroep **Flevoland** nam een interview met Loek Schönbeck op terwijl hij in het observatorium van Robert Morris bezig was met het uithakken van de tekst in het marmer. Dit interview werd uitgezonden op 8 juni.

Van het moment dat de kunstenaar met zijn bakfiets de Ketelbrug overstak werden foto's opgenomen in twee regionale kranten, met een korte toelichting.

Loek Schönbeck had zelf dia's van zijn tocht gemaakt en deze werden vertoond tijdens de openingen en de rondleiding van Clasien Geestman.

Van de **opbouw en de opening** van het objectenpark "Zeepost" Schokland 1990 is een videoregistratie gemaakt door Loes Heebink uit Meppel.

Het leek een aardig idee om deze video van tijd tot tijd te kunnen vertonen aan belangstellenden.

Na overleg met videotheek "Action" uit Emmeloord bleek het mogelijk om tegen een sterk gereduceerde prijs voor de duur van het objektenpark een videobox te huren zodat we de video konden vertonen wanneer daar behoefte aan was.

Tijdens de opening van het objektenpark en daarna waren mensen van Omroep Flevoland aanwezig die alle deelnemende kunstenaars (op een na) interviewden bij hun werk. Hieruit is een reportage ontstaan die op zondag 16 juni werd uitgezonden.

Er waren verschillende journalisten, vooral van regionale bladen, aanwezig.

In de weken tussen de eerste en de tweede opening werden interviews gegeven aan o.a. "De Gooi en Eemlander" en "De Leeuwarder Courant".

Van de in totaal 400 catalogi zijn er inmiddels 220 verzonden en verkocht en er worden er binnenkort nog 100 uitgereikt aan instanties en belanghebbenden.

Openingen:

De opening van het objektenpark werd verricht door Aleid Zuidema in "de lichtwachter". Vanwege het slechte weer moest een ondersteunende act met een ultra-light vliegtuigje worden afgelast.

Ondanks de overvloedige regenval was de publieke belangstelling niet onaanzienlijk en de eerste opening kan als geslaagd omschreven worden.

De opening van de kunstmanifestatie werd gehouden op het terrein en in de gebouwen van de boerderij aan de Oud-Emmeloordweg 23. Deze tweede opening was groter van opzet, het programma zag er als volgt uit:

15.30	percussie door Wim Koninck uit Almere. Hij speelde een compositie van Yannis Xenakis: "Rebounds".
16.15	officiële opening door Evert Vermeer
17.00	Alan Smith uit Amsterdam, saxofoon. Hij speelde schotse "jazzy"-improvisaties met een bijzondere ademtechniek: "circular breezing", wat hem in staatstelde minutenlang "ademloos" te blazen.
18.00	Rudy Evers uit Amsterdam met zang, gitaar en accordeon. Zij zong en speelde op zeer expressieve wijze eigen en ander repertoire.
20.30	The Icegang uit Enschede, rapp 'n roll, een swingend slot aan de festiviteiten.

Veel genodigden hebben de feestelijkheden meegemaakt, waaronder vertegenwoordigers van officiële zijde zoals de Provincie, de Gemeente Noordoostpolder, Staatsbosbeheer en de pers natuurlijk.

Tussen 18.00 en 20.30 uur konden de bezoekers een maaltijd gebruiken bestaande uit o.a. koude salade en soep, met toewijding klaargemaakt door Gerrie Regtop-de Graaf.

's Middags was de publieke belangstelling groot, vooral bij de openingswoorden van Evert Vermeer waren veel toehoorders.

De heer Vermeer **uite** in zijn redevoering kritiek op het kunstbeleid van de Provincie, wat goed bleek voor spontane publiciteit in de vorm van reacties door o.a. D66 in verschillende regionale kranten.

Later op de avond werd het wat rustiger.

Er was bij het maken van de planning en de publiciteit gemikt op grote lokale belangstelling, ook omdat het hele evenement gratis was. Jammer dat de opkomst in die zin wat tegenviel, want de muzikanten waren de moeite waard en het geheel verliep in een leuke en ontspannen sfeer.

Publieksbegeleiding:

Toen de KVF toestemming kreeg om "de lichtwachter" te gebruiken als informatiecentrum, is besloten **dat** het beheer van dit gebouw de verantwoordelijkheid zou zijn van één **persoon, n.l.** Marijke Démoet. Zij kreeg als coördinator publieksbegeleiding van de heer W. **Oosterhof, directeur** van Museum Schokland, de sleutels van "de lichtwachter", "de misthoorn" en het paaltje in het pad in bruikleen.

Dit echter op voorwaarde dat de KVF zorg zou dragen voor het "publieksvriendelijk" maken van "de lichtwachter".

Dit **gebouw was** in gebruik als opslagplaats voor archeologische vondsten die bij het museum **niet** meer gehuisvest konden worden. Deze vondsten lagen in -open houten kistjes die tot bijna aan **het** plafond opgestapeld stonden. De keuken en een gedeelte van de overige ruimte stonden vol.

Veel aardewerk, al of niet gerestaureerd, oogde nogal kwetsbaar. Het leek niet verstandig om als KVF de verantwoording voor het versjouten van dit materiaal op ons te nemen.

Alles moest **Vah "de lichtwachter!"** haar de "misthoorn", honderd meter lopen. Na een "graag of niet" bleef er geen keus: vijf mensen hebben in één dag "de lichtwachter" zo behoedzaam mogelijk ontruimd en alles in "de misthoorn" opgestapeld.

Daarna was er nog een week nodig om het gebouw schoon te maken en in te richten. Door de lange leegstand was het huis vochtig en beschimmeld, het houtwerk was zo uitgezet dat de deuren **niet** meer sloten en de schuiframen beneden niet meer open konden. Uiteindelijk is het gelukt **om van** het huis een sfeervol informatiecentrum te maken en na tweeëneenhalve maand gebruik en bewoning kon het in goede conditie achtergelaten worden.

Beheer:

Vanuit de voormalige lichtwachterswoning moest het publiek voor het objektenpark begeleid worden.

De kunstmanifestatie vond plaats in de gebouwen van de boerderij.

Het deed afbreuk aan de eenheid van het objektenpark en de kunstmanifestatie dat beide evenementen nogal ver uit elkaar lagen. De bezoekers aan het objektenpark kwamen niet altijd op de hoogte van de kunstmanifestatie en andersom.

Een oorzaak zou kunnen zijn een ontoereikende bewegwijzering.

Dat is niet zozeer te wijten aan de KVF als wel aan het feit dat er geen toestemming was om meer borden te plaatsen.

Omdat het voor een persoon niet te doen was om beide evenementen te begeleiden is aan de deelnemers van de kunstmanifestatie gevraagd twee dagen aanwezig te zijn om het publiek ter plekke voor te lichten over de te bezichtigen kunstwerken.

Voor "de lichtwachter" is een rooster samengesteld en o.a. doorgegeven aan de heer Akkermans van Staatsbosbeheer.

De kunstmanifestatie was geopend van 29 juni t/m 28 juli, woensdag t/m zondag van 13.00 tot 17.00 uur en de lichtwachterswoning van 15 juni t/m 28 juli dagelijks van 13.00 tot 18.00 uur. Voor de afbouwperiode, tot 21 augustus liep het rooster voor "de lichtwachter" door.

Na enig overleg en met hulp van enkele sympathisanten van de KVF werden deze roosters naar ieders tevredenheid samengesteld. Er is naar gestreefd om m.b.t. "de lichtwachter" de publieksbegeleiders voor minimaal vijf aaneengesloten dagen in te roosteren, opdat er genoeg inwerktijd was om adequate voorlichting te kunnen verstrekken. Ook voor het overzicht op huishoudelijke zaken was het praktisch. In de weekeinden werden de honneurs waargenomen door Clasien Geestman uit Ens.

In de "lichtwachter", kon het publiek terecht voor mondelinge toelichting, commentaar, folders en catalogi. Dikwijls ook voor thee of koffie en een praatje over andere zaken, zoals bijvoorbeeld de man die, met zijn kleinzoon op de nostalgische toer, Schokland bezocht, de plaats waar hij vanaf 1941, en gedurende vele jaren daarna, gewerkt had aan de drooglegging en het ontginningsrijp maken van de polder, of de vrachtschipper die hedentendage nogginde enige echte, niet omgebouwde tjalk de wateren bevaart om vracht te vervoeren, en in zijn nog zeer jonge jaren meerdere malen Schokland had aangedaan met diezelfde tjalk, toentertijd het eigendom van zijn vader.

Het publiek was ook weer in grote mate geïnteresseerd in de achtergronden van de lokatie. De manier waarop de publieksbegeleiders hierop inspeelden, openhartig en informeel, met een gastvrij onthaal voor iedere bezoeker, voorzag in een behoefte, waaraan niet voldoende werd tegemoet gekomen door museum Schokland.

Drukkerij Hoekstra voorzag ons van een aantal brochures uit 1988 over de geschiedenis van Schokland die we konden uitreiken aan de bezoekers.

In verband met de grote belangstelling van het publiek voor de geschiedenis van het voormalig eiland en in het bijzonder van het huis zelf trof het bijzonder gelukkig dat we gebruik konden maken van de kennis van Clasien Geestman.

Rondleiding:

Deze kennis, haar studie cultuurwetenschappen en het enthousiasme van Clasien mondde uit in een rondleiding door het objektenpark waarbij de geschiedenis van zowel "de lichtwachter" als "de misthoorn" ter sprake zouden komen. Erik Petersen gaf achtergrondinformatie over de kunstwerken van de kunstmanifestatie. Deze rondleiding, die plaats vond op 13 juli werd afgesloten met de dia's van Loek Schönbeck.

Het geheel verliep uitstekend en dit idee is zeker voor herhaling vatbaar.

Tenslotte:

Het projekt Schokland '91 zoals dat nu is gerealiseerd, was zoals gezegd een zwakke afspiegeling van de oorspronkelijke plannen: twintig objekten langs het hele pad om de noordpunt van Schokland inclusief het terrein rondom de boerderij.

Door traagheid van de subsidiegevers en misverstanden binnen de coördinatiegroep van de KVF moest er van het oorspronkelijke plan afgezien worden. Het nieuwe-plan had niet de allure van de eerste opzet en liet niet de indruk achter die het had kunnen achterlaten.

Toch kunnen we gelukkig terugzien op een succesrijk evenement, voor de derde keer inmiddels en hoewel wij zeer gaarne gehoor geven aan de oproep van de provinciale staten van de provincie Flevoland om het volgend jaar met iets zeer overtuigends te komen, zijn we van mening dat ook deze keer er zijn mocht en dat we met deze evenementen de provincie een artistieke glans hebben kunnen bezorgen, die door velen in en buiten de polder is waargenomen.

Een groot aantal vrijwilligers uit de vereniging, maar ook enkelen van buiten hebben bij toerbeurt de honneurs waargenomen, zowel ten behoeve van de kunstmanifestatie, als van het objektenpark, waarbij in het bijzonder de namen genoemd moeten worden van

Clasien Geestman,

deskundige o.a. op het gebied van de archeologische en meer recente geschiedenis van het voormalig eiland en de plaatselijke verhoudingen, en van

Gerrie Regtop-de Graaf,

tot veel bereid, van "catering" en kok tot kunstbeheerster.

Ook anderen mogen niet ongenoemd blijven en wij willen onze dank uitspreken aan de velen die deze manifestaties mede mogelijk hebben gemaakt, te weten:

Provinciale Staten van de provincie Flevoland

Gemeente Noordoostpolder

Evert Vermeer

Heleen Geluk

HeroBloem

Koos Nouwen

Aleid Zuidema

Baron van Tuyll van Serooskerken
Staatsbosbeheer
De heer Akkermans
De heer Grevelingen
Wim Oosterhof
Rijkswaterstaat, directie Flevoland
De familie Kamp
Mevrouw van de Berg-Otter
ChrisSmit
Mevrouw Buys
Roei Cornelis
Drukkerij Hoekstra, Emmeloord.
Dienst der Domeinen
Rentambt Noordoostpolder
Videotheek Action

PROJECT SCHOKLAND 1991.

begroting 1991

Subsidié Gemeente Noordoostpolder
Subsidie Provincie Flevoland

uitgaven;

nr	omschrijving	bedrag	bedrag
400	Administratiekosten	f 750,00	
411	Affiche	f 2400,00	
412	Uitnodigingen	f 1500,00	
413	Publieksfolder	f 700,00	
414	Catalogus	f 17000,00	
420	Porto en papier kosten	f 1100,00	
430	Telecommunicatie	f 500,00	
440	Reiskosten	f 2200,00	
441	Transport	f 100,00	
460	Verzekeringen	f 500,00	
470	Vergunningen	f 200,00	
490	Overleg vergaderingen	f 500,00	
500	Apperatuur	f 200,00	
5100	peningsmanifestatie	f 1800,00	
520	Materialen	f 10000,00	
531	Publieksbegeleiding	f 4000,00	
532	Publiciteit overigen	f 1000,00	
540	Materialen kunstmanifestatie	f 1500,00	
551	Lokatiekosten kunstmanifestatie	f 750,00	
560	Vorbereidingskosten	f 1000,00	

inkomsten;

nr	omschrijving		
	Subsidie Provincie Flevoland	f	32000,00
	Subsidie Gemeente Noordoostpolder	f	13000,00
	Opbrengsten totaal	f	2000,00
	Bijdrage deelnemers kunstbeurs	f	700,00
	TOTALEN	f	47700,00
		f	47700,00

PROJECT SCHOKLAND 1991.

afrekening .stand 22-10-1991...

Subsidie Gemeente Noordoostpolder
Subsidie Provincie Flevoland

uitgaven;

nr	omschrijving	bedrag	bedrag
400	Administratiekosten	f 604,96	
411	Affiche	f 2243,55	
412	Uitnodigingen	f 1588,20	
413	Publieksfolder	f 700,00	
414	Catalogus	f 16741,00	
420	Porto en papier kosten	f 1086,70	
430	Telecommunicatie	f 305,75	
440	Reiskosten	f 3157,75	
441	Transport	f 0	
460	Verzekeringen	f 169,06	
470	Vergunningen	f 192,35	
490	Overleg vergaderingen	f 319,25	
500	Apperatuur	f 200,00	
510	Openingsmanifestatie	f 2242,55	
520	Materialen	f 10000,00	
531	Publieksbegeleiding	f 4052,04	
532	Publiciteit overigen	f 681,92	
540	Materialen kunstmanifestatie	f 1072,16	
551	Lokatiekosten kunstmanifestatie	f 750,00	
560	Vorbereidingskasten	f 751,00	

inkomsten;

nr	omschrijving		
	Subsidie Provincie Flevoland	f	24000,00
	Subsidie Gemeente Noordoostpolder		
	Opbrengsten totaal	f	1688,85
	TOTALEN sub.	f	46858,24
		f	25688,85

inkomsten toegezegd;

Subsidie Provincie Flevoland	f	8000,00	
Subsidie Gemeente Noordoostpolder	f	13000,00	
explotatie verlies/winst	f	169,39	?
TOTALEN	f	46858,24	
	f	46858,24	

PROJECT SCHOKLAND 1991.

deelverslag;

Subsidie Gemeente Noordoostpolder

uitgaven;

nr	omschrijving;	bedrag	bedrag
		f	
411	Affiche	2243,55	
412	Uitnodigingen	1588,20	
414	Catalogus	8370,50	
531	publieksbegeleiding	652,04	

inkomsten toegezegd;

nr	omschrijving;		
	subsidie Gemeente Noordoostpolder		f 13000,00
	exp10tatie verlies/winst	f 145,71	
	TOTAAL	f 13000,00	f 13000,00

PROJECT SCHOKLAND 1991.

deelverslag;

Subsidie Provincie flevoland

uitgaven;

nr	omschrijving;	bedrag	bedrag
400	Administratiekosten	f 604,96	
413	Publieksfolder	f 700,00	
414	Catalogus	f 8370,50	
420	Porto en papier kosten	f 1086,70	
430	Telecommunicatie	f 305,75	
440	Reiskosten	f 3157,75	
441	Transport	f 0	
460	Verzekeringen	f 169,06	
470	Vergunningen	f 192,35	
490	Overleg vergaderingen	f 319,25	
500	Apperatuur	f 200,00	
510	Openingsmanifestatie	f 2242,55	
520	Materialen	f 10000,00	
531	PublieksbegeleidinCJ	f 3400,00	
532	Publiciteit overigen	f 681,92	
540	Materialen kunstmanifestatie	f 1072,16	
551	Lokatiekosten kunstmanifestatie	f 750,00	
560	Vorbereidingskosten	f 751,00	

inkomsten;

nr	omschrijving;		
	Subsidie Provincie Flevoland	f	24000,00
	Opbrengsten totaal	f	1688,85

inkomsten toegezegd;

Subsidie Provincie Flevoland	f	8000,00
exp10tatie verlies/winst	f	315,10
TOTAAL	f	34003,95

Kunstenaar Schönbeck bezorgt bijdrage objectenparl(per bal(liets

EMMELOORD - Beeldend kunstenaar en filosoof Loek Schönbeck uit Amsterdam is vrijdagmorgen op zijn bakfiets De Blauwe Duivel over de Ketelbrug de Noordoostpolder komen binnenfietsen. In zijn bakfiets vervoerde hij een ruim 150 kilo wegende marmeren plaquette: Zijn bijdrage aan het kunstobjectenpark dat deze zomer voor de derde keer wordt gerealiseerd op Schokland.

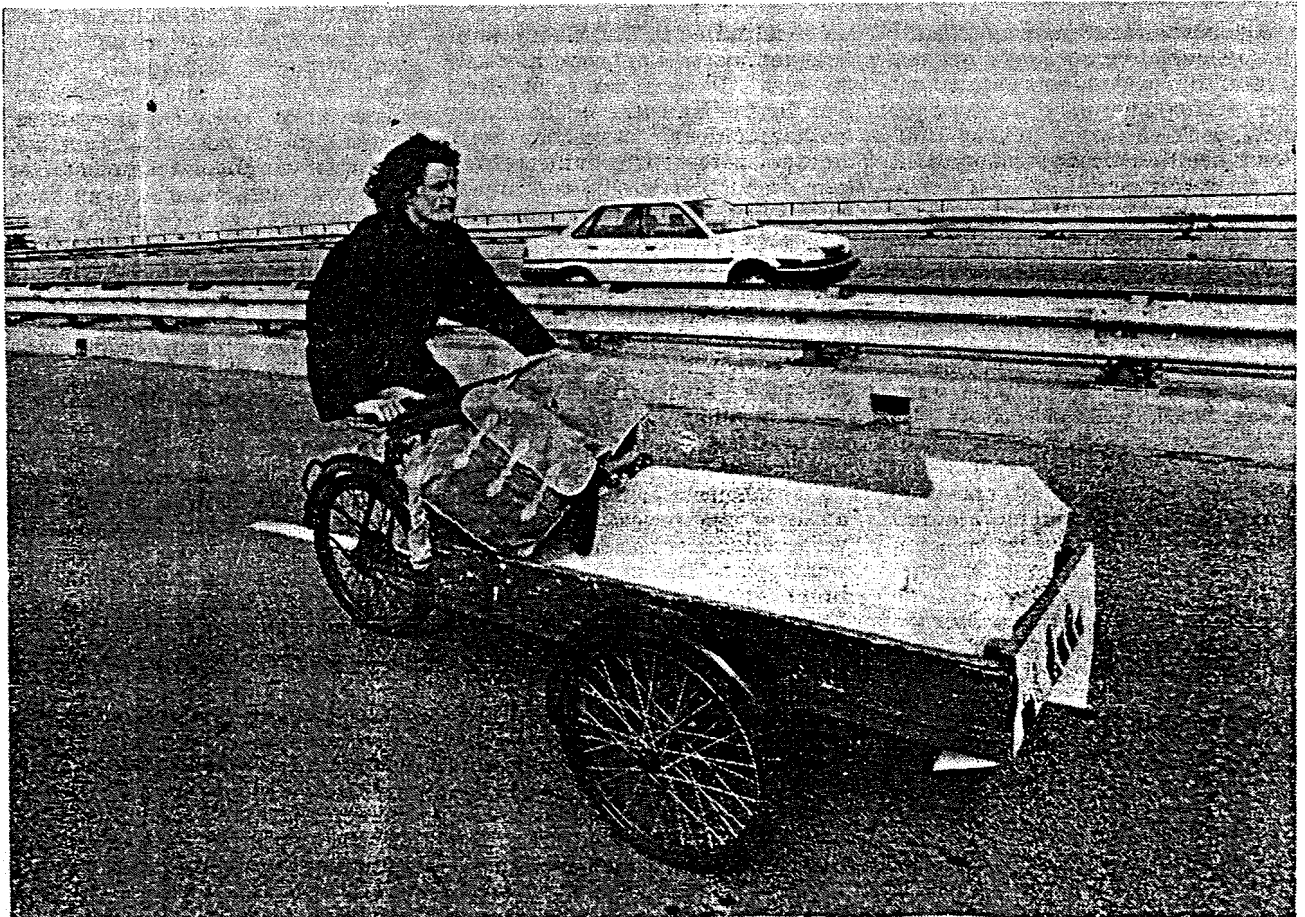
De Amsiërdamse kunstenaar deed er ruim twee dagen over voor hij de plaats van bestemming bereikte. Op de plaquette staan in het Nederlands en Grieks teksten uit het bijbelboek Lucas. Zijn inspiratie haalde hij uit het thema Wachtwoord Hemeloord, dat dit jaar centraal staat in het objectenpark. Het thema verwijst naar het oorspronkelijke dorpje Emmeloord bij Schokland.

Op de plaquette staat de volgende tekst: Hemeloord. Over eindeloze baren/ bij wind en tegenwind gevarren/ de omtrek van reis het zwerk! komt hier de schipper eindelijk weer. Het hemeloord nabij! ontberingen zo lang voorbij! komt het al weerom. Want ga ook niet te hoog ten hemel! zoals het in de schrift verluidd; Lucas 10 vers 15. Laat ieder daarom onvertogen! hier heengang vinden voor behouden vaart. Om het oord te vinden van het eigen woord.

Genoemde tekst werd door Schönbeck eigenhandig, met veel geduld en precisie, in het ontoegeeflijke marmer uitgehakt. Het door Claude Garamont ontworpen lettertype diende als uitgangspunt voor het kunstwerk op Schokland. Vanwege zijn grote belangstelling voor typografie heeft het werk van Schönbeck vaak een raakvlak met schrift.

Loek Schönbeck werkt met brons, hout, marmer en papier. Hij is een veelzijdig mens. Voordat hij in 1976 besloot zich professioneel met beeldende kunst bezig te houden, studeerde hij natuurkunde. In 1989 behaalde hij zijn doctoraal in de wijsbegeerte. Volgend jaar hoopt hij in deze wetenschap te promoveren met zijn proefschrift over de Heraclitische zon. "Om met beide benen op de grond te blijven", werkt hij ook nog bij de PTT, waar hij zware postzakken sjouwt en lid is van de ondernemingsraad.

Schönbeck passeert met zijn honderdvijftig kilo marmer de Ketelbrug.

KUNSTENAARS VERENIGING FLEVOLAND ZOEKT HEMELOORD

Objectenpark Schokland geopend

SCHOKLAND - Wie afgelopen zaterdag de officiële opening bijwoonde van het objectenpark bij het oude haventje van Schokland, kon zich moeiteloos in het verleden; wanen. Het water was overal en een drooggelegde polder leek tot de verre toekomst te behoren. Gelukkig boden alle aanwezigen en de opgestelde kunstwerken standvastig het hoofd aan de opmerking van waer. Het openingswoord van mevrouw A. Zuidema, bestuurslid van D66 en het Anjerfonds, deed de aanwezigen echter onmiddellijk tot de werkelijkheid anno 1991 terugkeren.

Zoals langzamerhand gangbaar wordt bij het openen van kunstmanifestaties, kwamen ook nu de financiële beperkingen ter sprake waarmee de organisatoren van deze manifestatie te kampen hebben. Het laatste wordt er in deze tijdstip het eerst bezulog op de gebeden die geen meerthare economische successen leveren.

Wachtwoord Hemeloord
Het is alweer voor de derde achtereenvolgende zomer dat de

Kunstenaars Vereniging Flevoland een aantal beeldhouwers/ruimtelijk vormgevers de gelegenheid geeft hun kunnen te tonen en een object op dit historische plekje te plaatsen. Het verleden van dit 'all' eilandje was ook dit jaar weer eiland voor het thema dat de kunstenaars in hun werk tot uitdrukking moesten brengen: 'Wachtwoord Hemeloord'. Het woord is een toespraak op het oude Emmeloord dat ooit gelaten was op verschillende terpen in de omgeving. Ook zouden de oorspronkelijke eilandbewoners deze naam gebruikt hebben voor hun veilige thuishaven op het door water geteisterde Schokland. Het woord slaat op 1992, wanneer de Noordoostpolder haar 50-jarig bestaan gaat vieren.

De kunstenaars wisten wel raad met dit thema, temeer Schokland langzamerhand een veilige thuishaven voor hun werken begint te worden.

Individueel
De deelnemende kunstenaars zijn (de beeldenroute) volgend: Bert Otter uit Enschede, Ruud Thijssen uit Almere, Andries Hoogenraad uit

Maastricht, Seakle Bos uit Almelo, Willem Moezelaar uit Amsterdam, Frits Breekveldt uit Gendringen, Loek Schönbeck uit Amsterdam, Bob van Walderveen uit Hilversum en Erik Petersen uit Almere. Wat deze werken met elkaar gemeen hebben is natuurlijk het vertrekpunt: 'Wachtwoord Hemeloord', maar ook zo is de ereen U d e mter Vlews met de kunstenaars afgelopen zondag op radio Flevoland heeft kunnen opmaken een filosofisch, beschouwend karakter. Het leuke van zo'n themamaterie toonstelling is te zien hoe de deelnemende kunstenaars vanuit het zelfde uitgangspunt tot zo verschillende resultaten zijn gekomen.

Een pleidooi voor de individuele creativiteit!

Lichtpunt

Tot 15 augustus zijn de opgestelde objecten vrij te bezichtigen. Voor informatie, folders en catalogi kan men terecht bij de 'Lichtwachter', de woning van waaruit vroeger lichtsignalen werden gegeven aan schepen die de haven naderden. Deze lichtwachterswoning is dagelijks van 13.00 tot 18.00 uur geopend.

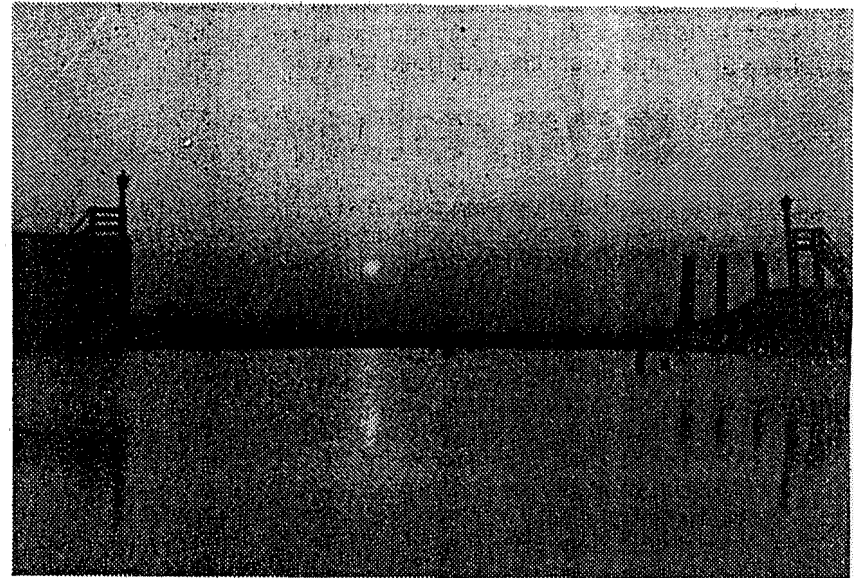

FOTO: AREND ROOSENSCHOOON

- De objecten zijn gesitueerd rond het haventje.

Voor inlichtingen kan men bellen, tweede manifestatie wordt georganiseerd door de KVF. De officiële opening vindt plaats op zaterdag 29 juni, om 18.00 uur en zal worden vernicht door E. Vermeer, gedeputeerde van de provincie Flevoland.

Vanaf 29 juni zal het objectenpark beeldende versterking krijgen van een kunstmanifestatie in de boerderij naast het park. Ook deze Festivaltellen zijn in voorbereiding!

Opening op zaterdag 15 j.

Thema objectenpark dit jaar 'Wachtwoord Hemeloord'

SCHOKLAND - De Kunstenaars Vereniging voland zal deze zomer voor de derde achtereenvolgende keer een objectenpark realiseren op de noordpunt van het voormalige eiland Schokland. De 10 deelnemende beeldende

kunstenaars zijn ditmaal uitgegaan van het thema 'Wachtwoord Hemeloord'.

In dit thema ligt een verwijzing besloten naar het oorspronkelijke dorpje Emmeloord, wat ooit gelegen was op deze plek. Daarnaast is het

thema ook als voorbode; als wachtwoord, bedoeld voor het jaar 1992 wanneer het 25-jarig bestaan van de -Noordoostpol- der een feit zal zijn.

Het ligt in de lijn der verwachtingen dat bij de viering van deze gebeurtenis een niet geringe rol is weggelegd voor de beeldende kunsten.

Vanaf 15 juni tot 15 augustus zijn de opgestelde kunstwerken vrij te bezichtigen.

Voor informatie, folders en catalogi kan het publiek terecht bij 'de Lichtwachter', de woning van waaruit vroeger lichtsignalen gegeven werden aan schepen die de haven naderden. Deze Lichtwachterswoning is dagelijks van 13.00 tot 18.00 geopend.

De officiële opening van het objectenpark zal zaterdagmiddag 15 juni om ongeveer 16.00 uur plaatsvinden in 'de Lichtwachter'.

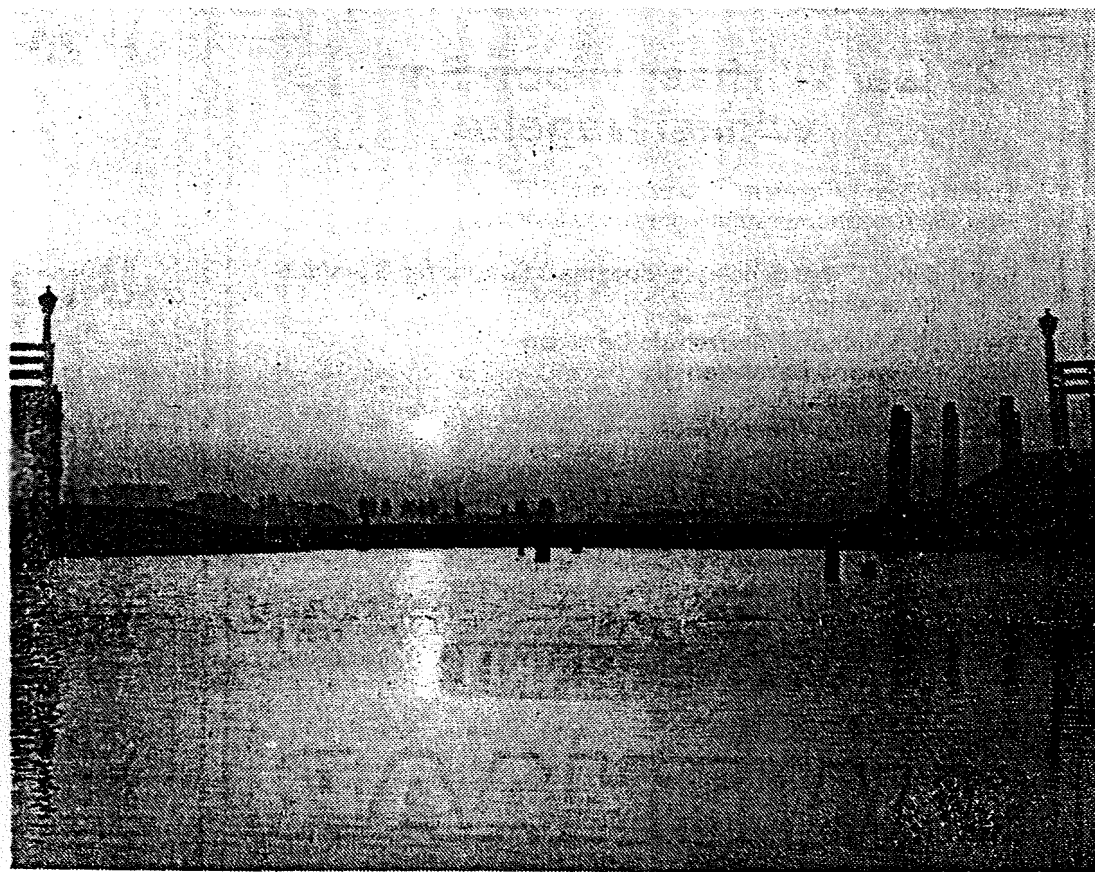
Vanaf 29 juni tot 28 juli wordt er op het terrein van de nabij gelegen boerderij, Oud-Emmeloorweg 23, een kunstmanifestatie gehouden. Verschillende leden van de KVF zullen hierbij een presentatie geven van hun werk.

De opening van deze manifestatie zal worden opgeluisterd door diverse festiviteiten. Tevens zal het spectaculaire werk van K. Scherjon voor het eerst aan publiek getoond worden.

De KVF heeft voor deze gelegenheid een catalogus samengesteld - waarin afbeeldingen van en informatie over de getoonde kunstwerken zijn opgenomen.

Vanaf 29 juni wordt deze catalogus aangevuld met het werk wat tijdens de kunstmanifestatie te zien zal zijn. De 10 objecten zijn gefotografeerd door J. Blom.

Met ingang van 15 juni is de catalogus verkrijgbaar bij 'de Lichtwachter'.

• Het objectenpark wordt deze zomer voor de derde keer georganiseerd.

KUNSTENAARS VERENIGING FLEVOLAND ZOEKT·HEMELOORD

Objectenpark Schokland geopend

SCHOKLAND - Wie afgelopen zaterdag de officiële opening bijwoonde van het objectenpark bij het oude haventje van Schokland, kon zich moeiteloos in het verleden wanen. Het water was overal en een drooggelegde polder leek tot de verre toekomst te behoren. Gelukkig boden alle aanwezigen en de opgestelde kunstwerken standvastig het hoofd aan de stortvloed van water. Het openingswoord van mevr. A. Zuidema, bestuurslid, van D66 en het Anjerfonds, deed de aanwezigen echter onmiddellijk tot de werkelijkheid anno 1991 terugke-

ren. Zoals langzamerhand gangbaar wordt bij openingen van kunstmanifestaties, kwamen ook nu de financiële beperkingen ter sprake waarmee de organisatoren van deze manifestatie te kampen hebben. He-
laas wordt er, in deze tijd toch het eerst bezuinigd op die gebieden die, geen meetbare economische successen leveren.

Wachtwoord 'Hemeloord'

Het is alweer voor de derde keer achtereen dat de Almere, Andries, Hoogenraad uit

Kunstenaars-Vereniging Flevoland een aantal beeldhouwers/ruimtelijk vormgevers de gelegenheid geeft hun kunnen te tonen, en een object op dit historische plekje te plaatsen.

Het verleden van dit voormalige eilandje was ook dit jaar weer bepalend voor het thema dat de kunstenaars in hun werk tot uitdrukking moesten brengen: 'Wachtwoord Hemeloord'. Hemeloord is een toespeeling op het oude Emmeloord dat ooit gelegen was op verschillende terpen in de omgeving. Ook zouden de oorspronkelijke eilandbewoners deze naam gebruikt hebben voor hun veilige thuishaven op het door water geteisterde Schokland. Het wachtwoord slaat op 1992, wanneer de Noordoostpolder haar 50-jarig bestaan hoopt te vieren.

De kunstenaars wisten wel raad met dit thema. In het Schokland langzamerhand een veilige thuishaven voor hun werken begint te worden.

Individueel

De deelnemende kunstenaars zijn (de 'beeldenroute' volgend) Bert Otter uit Enschede, Ruud Thijssen uit

Maastricht, Seakle Bos uit Almelo, Willem Moezelaar uit Amsterdam, Frits Breekveldt uit Gendringen, Loek Schönbeck uit Amsterdam, Bob van Walderveen uit Hilversum en Erik Petersen uit Almere. Wat deze werken met elkaar gemeen hebben is natuurlijk het vertrekpunt 'Wachtwoord Hemeloord', maar ook - zoals iedereen uit de interviews met de kunstenaars afgelopen zondag op radio Flevoland heeft kunnen opmaken - een filosofisch, beschouwend karakter. Het leuke van zo'n thematentoonstelling is te zien hoe de deelnemende kunstenaars, vanuit hetzelfde uitgangspunt tot zo verschillende resultaten zijn gekomen.

Een pleidooi voor de individuele creativiteit!

Lichtpunt

Tot 15 augustus zijnde opgestelde objecten vrij te bezichtigen. Voor informatie, folders en catalogi kan men terecht bij de 'Lichtwachter', de woning van waaruit vroeger lichtsignalen werden gegeven aan schepen die de haven naderden. Deze lichtwachterswoning is dagelijks van 13.00 tot 18.00 uur geopend.

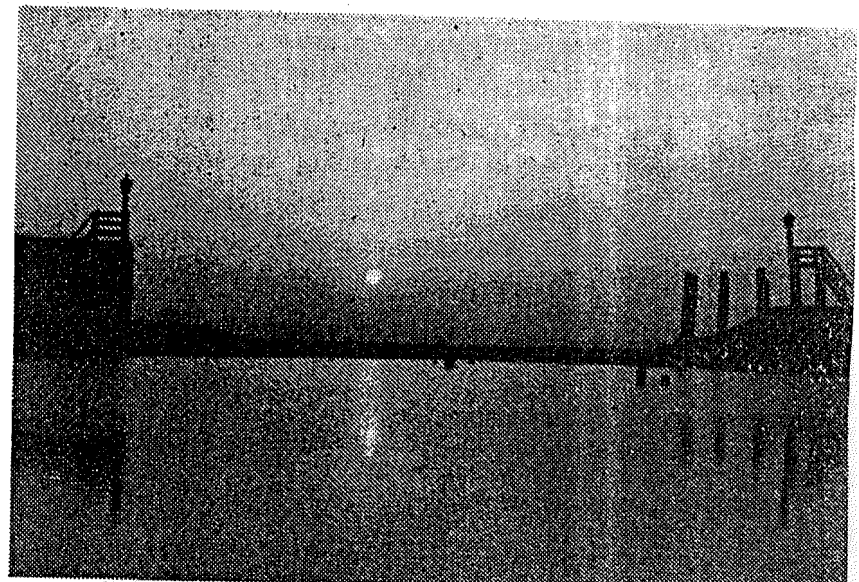

FOTO: AREND ROOSENSCHOON

• De objecten zijn gesitueerd rond dit haventje.

Yoorinlichtingen kan men bellen naar de Lichtwachter 05275-1449.

Vanaf 29 juni zal het objectenpark beeldende versterking krijgen van een kunstmanifestatie in de boerderij naast het park. Ook deze

tweede manifestatie wordt georganiseerd door de KVF. De officiële opening vindt plaats op zaterdag 29 juni, om 18.00 uur en zal worden verricht door E. Vermeer, gedeputeerde van de provincie Flevoland. Festiviteiten zijn in voorbereiding!

Objectenpark Schokland met nodige handicaps van start

In de maandageditie van De Noordoostpolder, De Polderkrant, kon u alles lezen over de opening van het door de Kunstenaars Vereniging Schokland georganiseerde objectenpark op Schokland. Het is voor de derde achtereenvolgende keer dat een dergelijk p t. Het blijkt echter dat steeds meer kunstenaars afhaken wegens gebrek aan geld en ruimte. Verder stonden er in de Polderkrant artikelen over:

NOP 20-6-'91

Objectenpark

In zijn brief in de NOP van 13-6-1991 vraagt de heer N. Kamp zich af in welke kunst de kunstenaars van het objectenpark Schokland meer bedreven zijn: beeldende kunst of de kunst van het ritselen.

Hoe is het mogelijk dat het deze groep mensen gelukt is - tijdelijk - gebruik te maken van het huis De Lichtwachter, terwijl zoveel andere groepen in de Noordoostpolder hun pogingen daartoe zien stranden?

Misschien is het goed om die vraag te stellen aan de besluitvormers in onze gemeente. Het collegeprogramma 1990-1994 verwijst voor het hoofdstuk "Toerisme en recreatie" naar een ouder, provinciaal plan, het TROP uit 1985. Daarin wordt ondermeer voorgesteld om rond de Oude Haven op Schokland een objectenpark in te richten. (Collegeprogramma en TROP zijn openbaar/ze zijn in te zien op het gemeentehuis).

Musea en exposities ontdekken steeds meer het belang van actieve bezoekers. Kunst-kijken is aan het

veranderen van een passief consumeren tot een actieve zoektocht langs vormen, kleuren, geuren, geluiden enzovoorts.

"Kunst", zo definieert de nota kunstbeleid 1989-1991 van de provincie Flevoland, "is een proces van vormgeving en vormoverdracht". Zo'n proces kent drie rollen: vormgever, object en bezoeker. Aardig van hedendaagse kunst is dat de kunstenaar indidriehoekzèlf aanwezig kan zijn.

Voor het Lichtwachtershuis betekent dat bovendien een korte onderbreking van haar zo doelloze verval.

Clasien Geestman
Ens

NOP 20-6-'91

NL 7-6-'91 Buitenexpositie op Schokland van start

ENS - Bij de havenkom van Schokland in de Noordoostpolder is afgelopen zaterdag de openlucht-expositie 'Wachtwoord Hemeloord' geopend. Negen objecten van verschillende kunstenaars zijn de komende maanden op de noordpunt van het voormalige eiland te bezichtigen. Het is voor het derde opeenvolgende jaar dat de Kunstenaars vereniging Flevoland een dergelijke kunstpresentatie heeft opgezet.

In het thema 'Wachtwoord Hemeloord' ligt een verwijzing besloten naar het oorspronkelijke Emmeloord, dat ooit gelegen was op verschillende terpen in de omgeving. De kunstwerken zijn tot en met woensdag 14 augustus te bezichtigen.

Vanaf 29 juni wordt in een nabij gelegen boerderij aan de Oud-Emmeloorderweg 23 gedurende een maand een kunstmanifestatie gehouden, waar kunstenaars van de organiserende vereniging hun werk presenteren.

Wachtwoord Hemeloord thema van zaterdag te openen park

•Flevolandse Kunstenaarsvereniging voor derde maal met objectenpark op Schokland

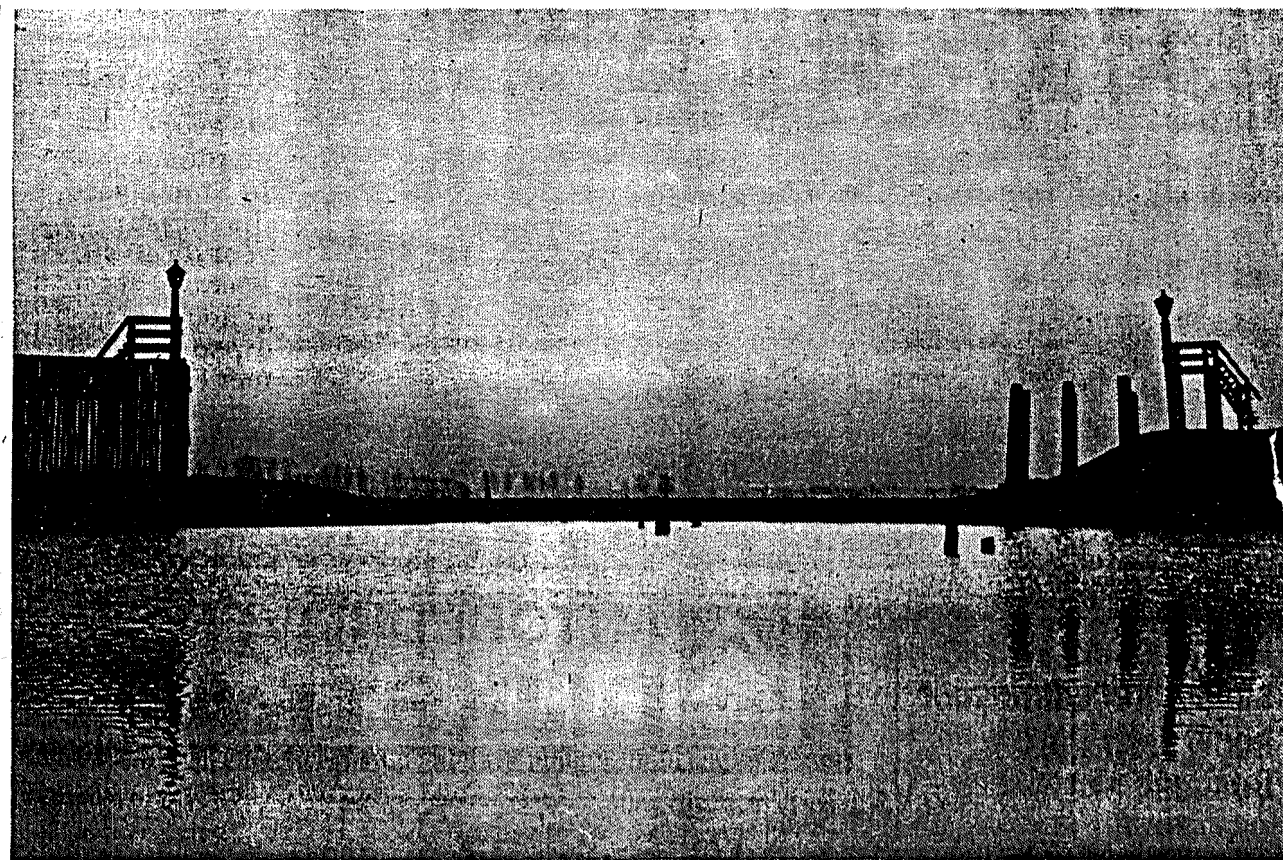
ENS - De Kunstenaars Vereniging Flevoland organiseert voor de derde maal op de noordpunt van het voormalige eiland Schokland een objectenpark. De leidraad die voor dit jaar door de deelnemende kunstenaars werd bedacht is Wachtwoord Hemeloord.

wachter, de woning' van waaruit vroeger lichtsignalen werden gegeven aan schepen die de haven naderden. Deze Lichtwachterswoning is dagelijks van 13.00 tot 18.00 uur geopend. De bezoekers van het ob-

evenementen zullen worden vastgelegd door middel van twee aparte catalogi die samen in één uitgave worden gepresenteerd.

De opening van het objectenpark zal op zaterdag 15 juni om 16.00 uur worden verricht door A Zuidema, bestuurslid van onder andere de politieke partij D66 en het Anjerfonds. Deze gebeurtenis zal worden opgevrolijkt door een "luchtig evenement", aansluitend op het gestelde thema.

De Kunstmanifestatie wordt op zaterdag 29 juni geopend door gedeputeerde E. Vermeer, van de provincie Flevoland. Deze opening zal worden opgeluisterd door diverse festiviteiten. De officiële opening is om 16.00 uur. Aan genoemde festiviteiten is geen tijdslimiet gesteld. De Kunstmanifestatie is dagelijks voor het publiek toegankelijk van 13.00 tot 17.00 uur (wo. t/m zo.). Voor verdere informatie kunt u zich wenden tot: M. Démoet, tel. 05275 1895.

Een foto-impressie van de lokatie van het objecten-park. (Foto: A. Roosenschoon).

In dit thema ligt een verwijzing besloten naar het oorspronkelijke Hemeloord, dat was gelegen op verschillende terpen in deze omgeving. Of de naam Hemeloord van Hemeloord of Emmeloord afkomstig is een kwestie waar geleerden het nog niet over eens zijn. Wanneer de oorspronkelijke bevolking deze naam gebruikt zou hebben, oorspronkelijk haven, dan was dit volgens de kunstenaars in de stelling overtuiging van een oeroudig Godsvertrouwen.

Daarbij is het thema ook als voorbode, als wachtwoord bedoeld voor het jaar 1992, wanneer het 50-jarig bestaan van de Noordostpolder een feit zal zijn. Het ligt volgens de kunstenaarsvereniging in de lijn der verwachtingen dat bij de viering van deze gebeurtenis een zekere rol is weggelegd voor de beeldende kunstenaars. Van 15 juni tot 15 augustus zijn de opgestelde kunstwerken op Schokland vrij te bezichtigen. Voor het publiek terech bij De Licht-

objectenpark komen, wanneer zij het pad van de noordpunt van het voormalig eiland bewandelen in totaal negen kunstwerken tegen.

De Kunstenaars Vereniging Flevoland organiseert behalve het objectenpark vanaf 29 juni bij eerder genoemde boerderijen een kunstmanifestatie waarbij een presentatie gegeven zal worden van het werk van haar leden. Deze kunstmanifestatie loopt van 29 juni tot 28 juli. Beide

Kunst OP Schokland

De Kunstenaars Vereniging Flevoland heeft dit jaar, voor de derde achtereenvolgende keer, een aantal kunstobjecten geplaatst op de Noordpunt van het voormalige Eiland Schokland. De KVF heeft het, bij de gemeente voor elkaar gekregen dat ze tijdelijk van de Lichtwachter gebruik kunnen maken, iets 'wat buurtverenigingen niet' lukt, op zich is dat al een kunst. Er zijn dit jaar een tiental kunstobjecten tentebewonderen of om te bekritiseren.

Het is voor een leek moeilijk om "kunst" te beoordelen of op zijn waarde te schatten, dat geldt ook voor mij. Dagelijks word ik zowel met de kunst, als met de kunstenaars geconfronteerd en wil daarom mijn mening wel eens geven.

De Provincie heeft tienduizend gulden uitgetrokken voor de kunstobjecten op het Eiland, wat neerkomt op dertigduizend gulden per object. Er zijn volgens mij maar enkele kunstenaars die het vermogen bezitten, om op een creatieve wijze uiting te geven aan hun ideeën en gedachten of emoties, met als doel om bij de bezoeker of toeschouwer gevoelens van schoonheid

paar kunstenaars nee, neen volgens mij niet veel „kunstgevoel” en probeer Ten met kunstgrepen hun kunstzin nog wat gestalte te geven, maar zullen bij de bezoeker of toeschouwer alleen maar verwarring en of verbazing oproepen. Voor de eerstgenoemde heb ik bewondering en waardering, maar bij andere haal ik mijn schouders open bij de laatste genoemde vind ik de „kunst” een aanfluiting. Mij bekruipt dan het gevoel alsof sommige kunstenaars, de Provincie Flevoland en de Gemeente Noordoostpolder "stje" geflikt nog wat geld op te kunnen strijken. Ik zal de kunstwaardebeoordeling van de kunstobjecten maar aan een kunstkenner overlaten, maar wilde toch graag even mijn mening geven.

Nico Kamp, Ens.

Naschrift redactie:

De totale kosten van het objectenpark en de kunstbeurs op Schokland komen op f 47.000,-. De provincie neemt daarvan f 82.000,- voor haar rekening. Het resterende bedrag wordt aangevuld door de gemeente Noordoostpolder.

NOP 13-6-91

Negen kunstwerken

NL 14-6-91

Weer objectenpark op voormalig 'eiland Schokland

SCHOKLAND — 'Wachtwoord Hemeloord is ditmaal het thema voor het kunstobjectenpark, dat vanaf zaterdag voor de derde keer op het voormalig eiland Schokland wordt gehouden.

Tot 15 augustus zullen op de noordpunt van Schokland negen kunstwerken vrij zijn te bezichtigen. Bezoekers kunnen dagelijks van een tot zes uur voor informatie terecht bij de Lichtwachter, de woning van waaruit haderende schepen lichtsignalen kregen. De exposerende kunstenaars komen uit het hele land. Onder hen zijn drie Flevolandse: Kees Scherjon uit Emmeloord en de, Almeerders Ruud Thijs-

sen en Erik Petersen...

Vanaf 29 juni is Scherjons werk te bezichtigen in een verduisterde ruimte bij de boerderij Oud-Emmeloorderweg 23. Hij maakt kinetische objecten van plexiglas, in een samenspel van kleur en muziek. Die zaterdag start bij die boerderij ook een kunstmanifestatie van leden van de Kunstenaars Vereniging Flevoland. De manifestatie duurt tot 28 juli en is 's middags toegankelijk.

Aleid Zuidema, onder 'meer bestuurslid van het Anjerfonds, opent zaterdagmiddag om vier uur het objectenpark. De manifestatie wordt geopend door gedeputeerde Evert Vermeer.

Cultuurbarbaren

Kunst is 'het vermogen om schoonheid te scheppen en esthetisch genot op te wekken', zo valt in een doorsnee woordenboek te lezen. Deze verklaring onderschrijf ik en over het algemeen kan ik kunst waarderen. Een kunstwerk van formaat vind ik de drooglegging van de Noordoostpolder en van de rest van Flevoland. Daarbij is veel (natuurlijke) schoonheid geschapen, die menig bewoner en bezoeker een waar kijkgenot bezorgt. Helaas zijn er ook een aantal mensen die denken dat ze het vermogen hebben kunst te scheppen. Zij hebben zich verenigd in de Kunstenaars Vereniging

Flevoland. Dat is hun goed recht en het is prima dat zij zichzelf bezighouden met het beoefenen van wat zij als hun vak beschouwen.

Anders is het als zij het publiek 'deze zogenaamde kunst' op gaan dringen. Sinds twee jaar is dat het geval en nog wel op Schokland, de meest historische plaats met een enorme culturele waarde in de Noordoostpolder en waarschijnlijk in heel Flevoland. De oude havenkom wordt gedurende vele zomermaanden 'ontsierd' met allerlei prullaria, die over het algemeen het aanzien niet waard zijn en waarvan niemand iets begrijpt, op wellicht de kunstenaar zelf na.

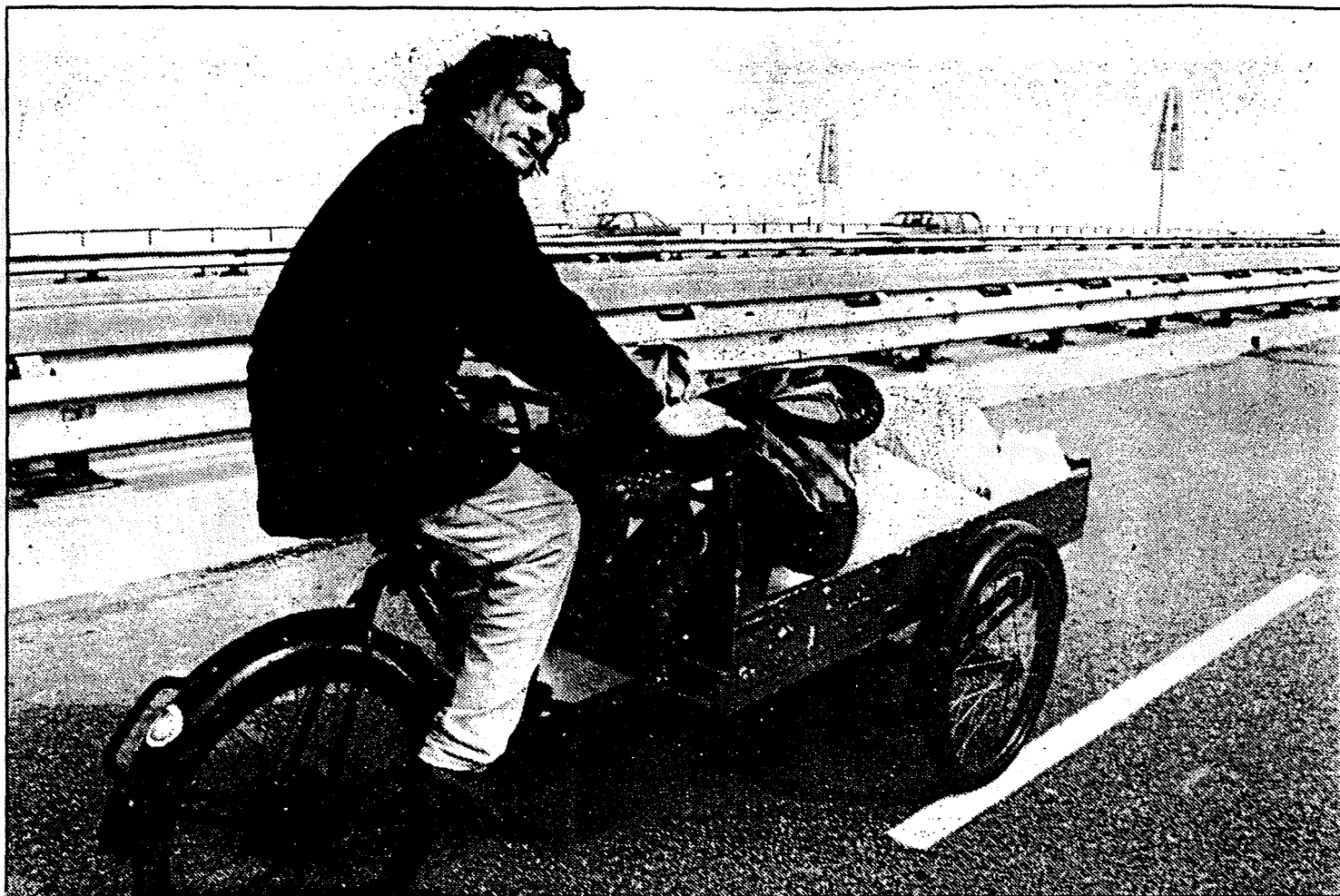
Is het geen schande dat de gemeente toestaat dat een stel individuen het landschap dusdanig mogen verknallen met enkele hopen schroot en roestig ijzer? Of is het wellicht zo dat de gemeentebestuurders na alle missers omtrent Milion, Schokkerhaven en mogelijke andere luchtkastelen; dankzij deze zogenaamde kunst nog enigszins het gevoel hebben dat in ieder geval één project een succes is geworden.

In mijn ogen is het absoluut geen succes: het is eerder een vorm van horizonvervuiling door, zich kunstenaars noemende, cultuurbarbaren en een minachting voor de historie die Flevoland de rijkdom heeft gebracht die het nu bezit.

Frans Mulder
Emmeloord

NL 18-6-91

Kunst per bakfiets over Ketelbrug

ENS • De Kunstenaars Vereniging Flevoland maakt komende zomer voor de derde keer een 'objectenpark' op de noordpunt van **Schokland**. De deelnemend kunstenaar en filosoof Loek Schönbeck uit Amsterdam, bracht zijn **kunstwerk** op bijzondere wijze naar Schokland: met de **bakfiets**, die als doopnaam De Blauwe Duivel kreeg.

Schönbeck passeerde vrijdagmorgen de Ketelbrug tussen Oostelijk Flevoland en de Noordoostpolder. Hij had er toen bijna 110 baknetskilometers opzitten. Woensdagochtend was hij uit Amsterdam vertrokken om via allerlei secundaire dwaalwegen het voormalige eiland te breken. Naast Schönbeck nemen nog **negen** andere kunstenaars **deel** aan het objectenpark op Schokland; waar de opgestelde kunstwerken van 15 juni tot 15 augustus te zien zijn. Schönbecks bijdrage is een ruim 150 kilo zware marmeren

• *Honderdvijftig kilo kunst passeert per bakfiets de Kete/brug.*

Foto Hans Veenhuis

plaquette met teksten uit het bijbelboek Lucas in het Nederlands en het Grieks en het woord 'Hemeloorde', het thema van alle kunstenaars in het objectenpark. In het thema ligt de verwijzing besloten naar het oorspronkelijke -dorpje Emmeloord, dat ooit bij Schokland gelegen moet hebben. Het is tevens bedoeld als wachtwoord voor 1992, als de Noordoostpolder **vijftig** jaar bestaat.

Loek Schönbeck behaalde in 1989 zijn doctoraal wijsbegeerte en hij verwacht in 1992 te promoveren met zijn proefschrift 'De Heraclitische Zon'. Daarnaast houdt hij zich als schilder én beeldhouwer professioneel bezig met de beeldende kunst en werkt hij bij de PTT waar hij met zware postzakken sjouwt 'om met beide benen op de grond te blijven staan', zoals hij zelf zegt.

25-6 '91

Zuiderzeeballade weerklinkt in 'Wachtwoord Hemeloord'

SCHOKLAND - Voor het derde achtereenvolgende jaar organiseert de Kunstenaars Vereniging Flevoland een objectenpark op de noordpunt van het voormalige eiland Schokland. Met als leidraad de titel 'Wachtwoord Hemeloord' maakten negen kunstenaars een beeld voor deze locatie. De titel van het project is niet gekozen om, zoals enkele verontruste gelovigen vermoedden, de zegen af te roepen over een verzameling kunstwerken. Hij verwijst naar het Emmeloord van weleer, dat gelegen was op het Noorden van Schokland en in de volksmond werd aangeduid als 'Hemeloord'.

Het centrale punt in de wandeling langs de objecten is de voormalige haven van Schokland, die een aantal jaren geleden in oude glorie hersteld is. Dat wil zeggen, vanaf de steiger kijk je nu neer op grazende schapen rond een waterlas-e. 'De Lichtwachter' de huisje van waaruit vroeger de signalen werden gegeven aan de naderende schepen, is speciaal voor de tentoonstelling in gebruik genomen als informatiecentrum. Je wordt er gastvrij ontvangen en krijgt een kopje koffie, je krijgt een rouwbeschrijving en je kunt er weer een traan over een oude have ren; "Waar is het water, waar is de haven? Waar je altijd horen kon, we gaan aan boord".

„Eens ging de zee hier tekeer, maar die tijd komt niet weer” - het ligt voor de hand dat de weemoedige toon van de 'Zuiderzeeballade' weerklinkt in deze expositie. Bert Otter (Enschede) maakte 'Herinnering aan een vissersbestaan', twee houten bootvormen die rechtop tegenover elkaar staan, verbonden door een ijzeren stang waaraan een visvorm hangt. Het beeld staat als een wachter aan het begin van de route en biedt een doorkijkje over het nieuwe polderland.

Het object in twee delen van Andries Hoogenraad uit Maastrecht lijkt een uit elkaar gevallen markeringsbaken te zijn. Willem Moezelaar uit Amsterdam laat je plaats nemen onder een doorschijnende halve bol van plexiglas, waarop beelden van een bewegend zee je bijna mee laten demen met de golven en Bob Walderveen (Hilversum) laat nog één maal een zeilschip (zij het tweedimensionaal) de noordkop van het eiland ronden. Bij een vissershaven horen netten, die te drogen hangen

in de wind; Frits Breekveldt (Gendringen) verbeeldt ze met bamboe en gedroogde zeebiezen.

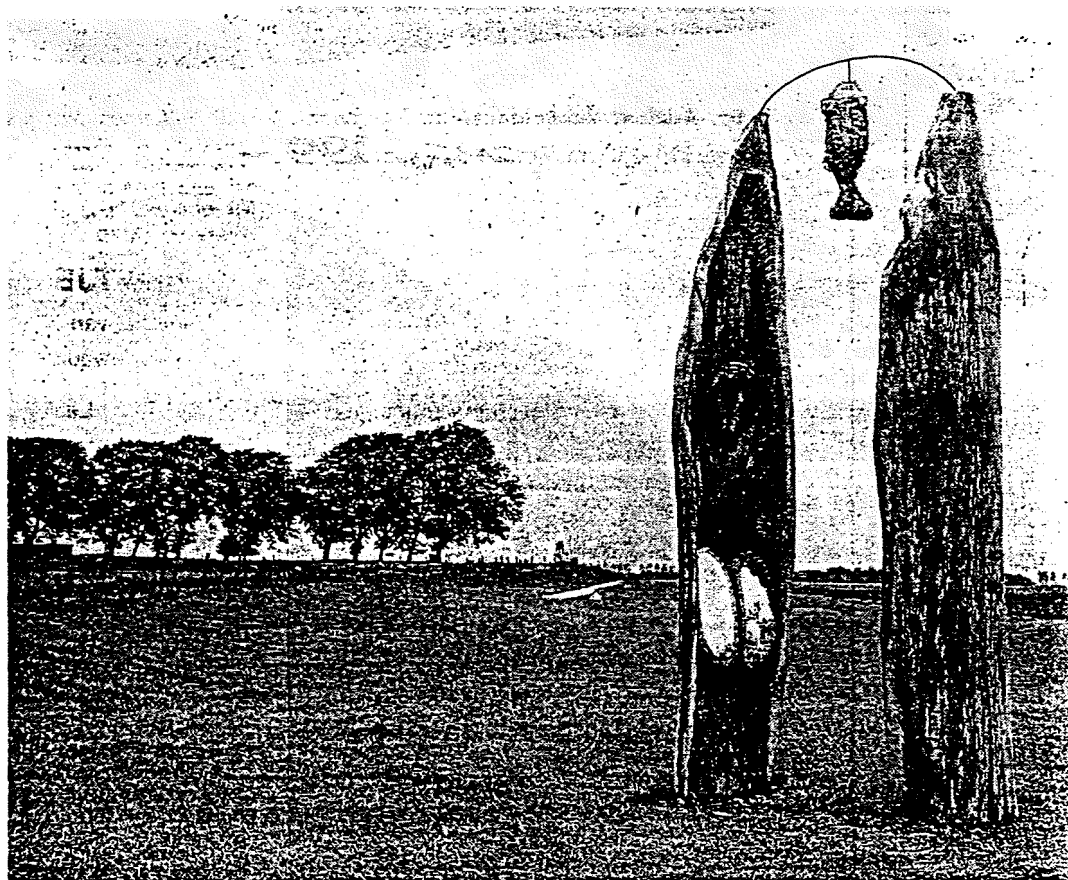
Op een marmeren plaquette filosofeert Loek Schönbeek uit Amsterdam over 'Hemeloord': "Laat ieder daarom onvertogen hier heengang vinden voor behouden vaart, om het oord te vinden van het eigen woord." De plaquette hangt aan de buitenzijde van het havenhoofd en om er te komen moet je door het weiland, tussen de schapen door. Helaas loop je daarbij de grote kans op natte voeten door de hevi regenval van de afgelopen tijd. De regen speelde ook Seakle Bos uit Almelo parten. Het waterpeil in de haven steeg en zijn in de bodem verankerde objecten verdwijnt gedeeltelijk onder het oppervlak.

Als je plaats neemt in het object van Erik Petersen (Almere), sta je precies op het kruispunt van de denkbeeldige lijn tussen Kuinre en het observatorium van Robert Morris in Zuid-Flevoland en de lijn tussen het huidige Emmeloord en het vroegere Hemeloord. Het

idee is aardig, de uitvoering laat te wensen over: de ruwe houten schotten en het wankel plankiertje spreken nauwelijks tot de verbeelding. De enige kunstenaar die zijn idee niet direct aan de locatie ontleende, is Ruud Thijssen uit Almere. Met zijn 'Convertible VIS' wil hij de auto terug brengen naar zijn elgen vorm. Hij plaatste vijftien roestvrijstalen buizen in een uitwaaiende compositie. Wanneer je er langs loopt, zie je bij iedere stap de vorm van het object veranderen. Daarmee maakt Thijssen als enige effectief gebruik van het 'langsloopeffect'.

In de boerderij naast het objectenpark wordt aanstaande zaterdag om half vier nog een kunstmanifestatie geopend. De manifestatie (met Kinetische objecten van Kees Scherjon en werk van vijftien leden van de KVF) loopt tot 28 juli en is open op woensdag tot en met zondag van 13 tot 17 uur. Het objectenpark is nog te bekijken tot 16 augustus, dagelijks van 13 tot 18 uur.

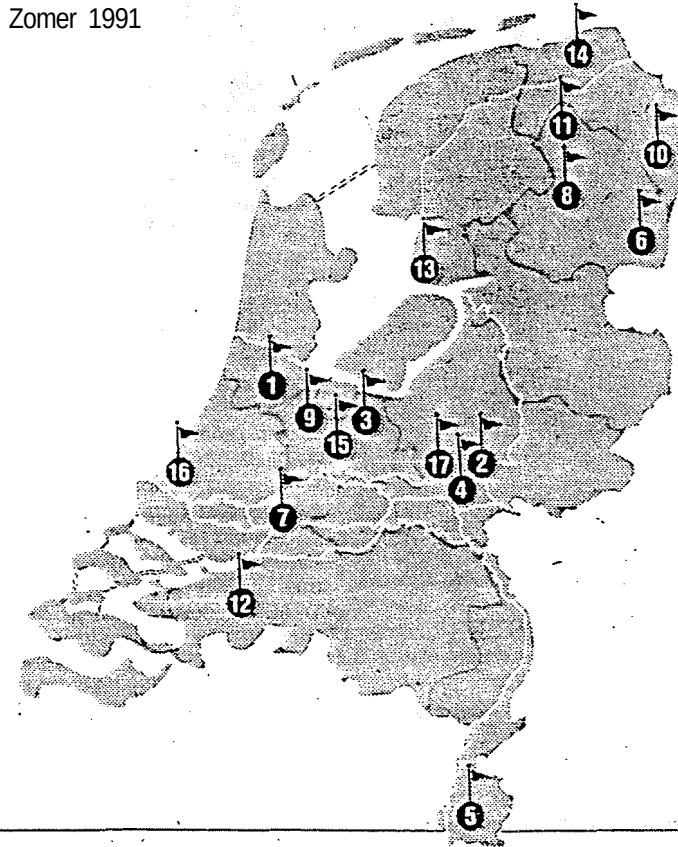
JOHANNA SCHUURMAN

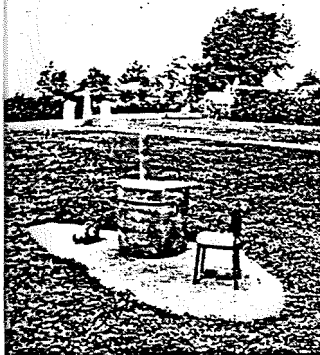
'Herinnering aan een vissersbestaan', object van Bert Otter.

Beeldentinen Beeldenroutes

Zomer 1991

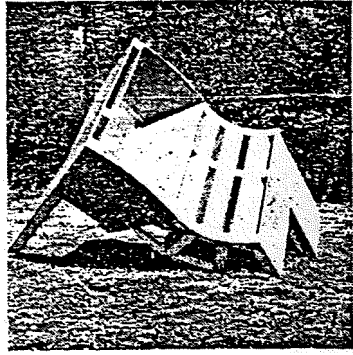
Anne-Marie van Sprang in Utrecht

Luk vIn Soom in Beuningen

Els van Gulik in Paterswolde

Mieke van den Hoeven in Baarn

HAARLEM 1
In de Historische Tuin is t/m 22 sept
le expositie beelden 1991 te zien.
het werk van dertien kunstenaars. Uir
erweg 32. Ma-vr 10-13ui. wo. za en
1013.30-16u.

ARNHEM
Onder de

BAARN 3
Voor de achtste keer stelt de 'Neder-
landse Kring van Beeldhouwers een
selectie van werk van leden en niet-le-
den rond kasteel Groeneveld in Baarn
ten toon. Fragiele en sierlijke con-
structies van Huub Cox. Evert van
Kooten. Niekerk en Margriet Luyten
worden in het park afgewisseld door
sobere, abstracte beelden van o.a.
J.C. Blaak en Bart Drolenga. Groene-
veld 2. Di-vr 10-17u. za en zo 12-17u.
nl 02154-20446.

BEUNINGEN 4
Voor de Stichting Beeldentuin stelde
de Antwerpse architect Luc Deleu
een tentoonstelling samen, die t/m 29
sept te zien is in De GangDe Tuin.
Deleu's 'Dialogue sur l'herbe' bestaat
uit werk van tien Belgische en Neder-
landse kunstenaars, onder wie Marc
Jaspers, Baudouin Oosterlynck. Luk
van Soom en Isik Tüzüner. Klooster-
straat 7. Wo-zo 13-17u. Inl
080-60201.

CADIER EN KEER 5
Plein. plantsoenen, privé-tuinen en

de expositieruimtes van galerie de
Keerder Kunstkamer in Cadier en
Keer worden t/m 25 aug ingericht
met werken van 47 Limburgse kunst-
enaars. In! De Keerder Kunstkamer,
Kerkstraat 10, tel 04407-2790,

EMMEN 6
In het Noorderdierenpark en de voor-
malige bibliotheek, en op de Oude Be-
graafplaats en andere lokaties in Em-
men staan 45 beelden opgesteld. Kun-
stenaars zijn o.a., Hans Bayens. Peter
van der Berk en Marion Jacobse. T/m
1 sept. Inl 05910-13000.

GORINCHEM 7
In het drukbezochte en waterrijke
Lingehavengebied in Gorinchem stel-
len t/m 1 sept 13 kunstenaars hun
beelden ten toon. De deelnemers heb-
ben zich laten inspireren door de druk
beelden binnenhaven, plezierboten,
huizen en winkels aan de waterkant.
Catalogus met routebeschrijving te
verkrijgen bij o.a. VVV-Gorinchem.
Inl 01830-59418,

HOOGHALEN 8
In de maanden juni, juli en augustus
is in de wilde tuin en het omringende
bos van het landgoed Hiemstra-State
bij Hoogbaten een expositie van mo-
numentale beeldende kunst ingericht.
Het merendeel van de 25 deelnemen-
de kunstenaars heeft zijn/haar instal-
latie ter plekke gemaakt. Zwiggel-
weg 4. Inl 05939-2411.

LOOSDRECHT 9
In het park v/d kasteelmuseum Sypes-
teyn is een beeldtentoonstelling te

zien. T/m 31 aug. Nieuw Loosdrecht-
sedijk 150, Loosdrecht. Inl 02158-
23208.

ONSTWEDDE 10
In het Westerwoldse en veenkoloniale
landschap, tussen Borg en Onstwedde
is een 25 kilometer lange fietsroute uit-
gezet langs beelden van O.a. Carina
Diepens, Ad de Laat en Stan Roukens.
De twaalf deelnemende kunstenaars
hebben zich in de tentoongestelde
beelden door het Groningse land laten
inspireren. T/m 29 sept. Ekkelkaamp,
Kerklaan 7. Onstwedde. Inl 05991-
2489.

PATERSWOLDE 11
De bostuin rondom, en de onbewoon-
de kamers van huize Lemferdingen in
Paterswolde vormen hét stemmige de-
cor van beelden, tekeningen en hout-
sneden van 5 moderne Nederlandse
kunstenaars. T/m 8 aug. Di, do. za en
zo 14-17u. Lemferdingelaan. 2. In!
OSO- 264582/140553.

ROOSENDAAL 12
In de tuin van het Tongerlohuys zijn
t/m 22 sept ongeveer vijftien beelden
in brons en steen te zien van Wim
Steins. Hein Rijnders en Joop Wou-
ters. Molenstraat 2. Di-zo 14-17u. Inl
01650-89384.

SCHOKLAND 13
Op het voormalige eiland Schokland is
onder de naam 'Wachtwoord Hemel-
oord' een 'objectenpark' gerealiseerd
met kunst van o.m. Seake Bos, Bert
Otter en Ruud Thijssen. T/m 15 aug.
Inl 03200-48309.

UITHUIZEN 14
T/m 15 sept zijn in het Dingenbos bij
Uithuizen achttien beelden van Neder-
landse en Duitse kunsten zien.
Met o.a. René de Boer, O-
pold en Gees Sillen. Inl 05954-6 71.
05961-6033.

UTRECHT 15
De Botanische Tuinen van de Rijks-
universiteit Utrecht - aangelegd op
en rondom het negentiende-eeuwse
Fort Hoofddijk - zijn t/m 3a sept
veranderd in een Hof van Beelden.
Zestien kunstenaars ontwierpen beel-
den en installaties en lieten zich daar-
bij inspireren door de tuinen in de
UithoL Boedapestlaan 17. Utrecht.
Ma.vr 8.30-16u, za-en zo 10-16u. Inl
030-535455.

WATERINGEN 16
Tot half oktober is in het Hofpark in
Wateringen een beeldtentoonstel-
ling ingericht rondom het thema
'groei en beweging'. Aan de deelne-
mende kunstenaars - Hans La' Hey,
Elvire y Minekus, Ester Smit e.a. - is
gevraagd in de nabijgelegen Hofloer-
derij; tevens een kleiner werk ten toon
te stellen. Di-zo 11-17u, vr 11-22u.
Heuiweg 9. Inl 01742-6549.

WOLFHEZE 17
Het parkachtige landschap rondom het
Psychiatrisch Ziekenhuis in Wolfheze
is een jaar lang ingericht met figura-
tieve en abstracte beelden van beken-
de en minder bekende Nederlandse
beeldhouwers. Er is werk te zien van
o.a. Ben van Pinxteren, Marius van
Bee, Jeroen Stok en Caroline-Lowse
Kortenhorst. Inl 085-219784.

Van onze kunstredactie
AMSTERDAM — Misschien is de tentoonstelling met de titel *Dat valt op geen blauwe steen* wel de origineelste van alle beeldentuinen in zomers Nederland. Niet zozeer vanwege de inhoud: 23 plastieken van tien jonge beeldende kunstenaars zijn mets bijzonders. Ook de plek is met afwijkend: een mooi parkje op de Ooserbeekse heuvelruggen aan de Rijn. Het uitzonderlijke is dat het thematisch... uitingangspunt lichtwerge is gebleven.

Dat valt op geen blauwe steen (tot en met 5 augustus) is niet de enige beeldtentoonstelling in het Rijnlandschap regio Arnhem. De liefhebbers kan er terecht bij maar liefst vijf verzamelingen. Arnhem heeft er twee. Onder de titel *Antithesen* presenteren Cornelius Rogge, Holger Runge, Sarah Amor en Carel Visser tot 22 september hun beeldhouwkundige visie in het Nederlands Openluchtmuseum. De kunstenaars is gevraagd in hun werk reageren op het instituut Openluchtmuseum. Zo is een confrontatie ontstaan tussen de wereld van de kunstenaar en die van het museum.

Mocht het in het Openluchtmuseum aan regenen: in het overdekte Sonsbeek International Art Centre, ook in Arnhem, begint 17 juli de zomerexpositie *De Sensatie* (tot 16 september). Objecten van vijf multimedia-kunstenaars verbreken de strenge stilte van de klassicistische huis Sonsbeek. De ezieling staat er op spectaculaire wijze centraal. De zintuigen van de bezoeker worden er onder meer geïrriteerd door architectuur, met natuurwetten kottende high-tech, en optische en kinetische objecten. Het succesvolle werk *La Rotonde* van Peter Vermeulen, die ermee aan de Kunstrai '91 deelnam, is er ook te zien. Zes rechtopstaande werphengels houden een ring in miniatuurspoorrails in evenwicht. Het rijdt een treintje overheen dat door de trekkracht van de hengels lijkt aan te drijven. Bezieling.

En als de zon weer doorbreekt: twee lburige dorpen zijn voorzien van veldenlandschappen. In *De Gang/De tuin* te Beuningen heeft de Antwerp-architect Luc Deleu een tentoonstelling samengesteld van tien Belgische Nederlandse kunstenaars (tot en met 29 september). En in het parkachtige landschap rondom het psychiatrisch ziekenhuis in Wolfheze staan tot met mei 1992 figuratieve en abstracte beelden van onder anderen Ben n Pinxteren, Marius van Beek en rolone-Louise Kortenhorst.

Wie deelneemt aan de Nijmeegse erdaagse zal vier kunstprojecten op npad tegenkomen. Aan de Waalug hangen vanaf 12 juli verticale de netten; in de stationstunnel verlijndiersilhouetten; op het geuw *De Vereniging* komen fotopanelen en in de Sint Annastraat wordt een LIdigingspoort opgericht.

Ook het Noorden is opgesierd met eldende kunst. De beeldentuin n er niet ver uit elkaar, zodat n beeldentocht kan worden gepland. De meeste eerde beelden...

In de tuinen' van-Holland bloeit de kunst weer op

tische kunst onder de dubbelzinnige titel *Winschoten inbeeld '91* (tot en met augustus). Het thema: hout. Alle deelnemers hebben voor deze expositie een sculptuur uit hout vervaardigd. Enorme exemplaren staan in het rosarium van het stadspark, de kleinere in het cultureel centrum De Klinker, een steenworp verder.

In het nabij gelegen dorp Onstwedde kan de fiets van de auto worden getild. Tussen Onstwedde en Borg is een 25 kilometer lange fietsroute uitgezet langs beeldwerken van onder anderen Stani Roukens en Carina Diepens. Die tocht kan tot en met 29 september worden gemaakt. De makers hebben zich allen laten inspireren door het Groningse land.

En dan Emmen niet te vergeten. De vijfde buiten- en binnententoonstelling *Stadsbeelden Emmen* is er te zien tot 2 september. Vijfveertig beelden staan her en der opgesteld, ook in het Noorderdierenpark. Hans Bayens, Marion Jacobse en Fons Snelders behoren tot de deelnemende kunstenaars.

Voor bronzen beelden moet men een andere kant op, naar Roosendaal. Die zijn tot en met 22 september te zien in de tuin van het Tongerlohuys, maar er zijn ook beelden van steen. Limburg, Zeeland en de Noordoostpolder hebben ieder slechts een beeldenverzameling ter bezichtiging. Op het voormalige eiland Schokland bevindt zich een objectenpark onder de naam *Wachtwoord Hemeloord* (tot en met 15 augustus). In het uiterste zuiden van Nederland, in Cadier en Keer, staat tot en met 25 augustus werk van 47 Limburgse kunstenaars opgesteld op pleinen, in plantsoenen, in particuliere tuinen en in de expositieruimtes van galerie *De Leerder Kunstkamer*.

Op water gebouwd heet het spektakel van negen kunstenaars uit België, Duitsland, Nederland en ijsland in het Zeeuwse stadje Goes. Elk van hen heeft een eigen plekje op het water in het stadje mogen uitkiezen. Daar konden zij hun gang gaan. Boomstammen, spiegels, draaiende raderen van staal, van alles is gebouwd. Bij de *Stenen Brug* is de *Internationale Fish-handel Servaas & Zn* gevestigd. De eigenaar staat bekend om zijn fish-handels waarvan je eigenlijk niet weet of het om kunst gaat of dat het een echt bedrijf is. Zo zet hij de mens aan het denken over het verschil tussen het gewone leven en kunst. Te zien tot 1 oktober.

De Betuwe doet ook mee aan de zomerse beeldenliefde. De Stichting Bommelse Kunst Route organiseert voor het vijfde jaar een wandeling langs lokaties waar twaalf kunstenaars bezoekers in de gelegenheid stellen met hun werk kennis te maken. Op 6 en 7 juli kan hieraan nog worden deelgenomen. Dertien andere kunstenaars stellen hun beelden in het Lingehavegebied in Gorinchem ten toon (tot 2 september). Ze hebben zich laten inspireren door de drukte in het Gorinchemse haventje.

Ook het natuur- en recreatiegebied de Hollandse Biesbosch, aan de rand van Dordrecht, heeft als inspiratiebron gefungeerd. Vijftien beeldend kunstenaars uit Nederland, en Bulgarije maakten vergankelijke installaties op zelf gekozen lokaties en met materialen uit de grienden. Langs de dijk, op open ruimten en in het overganggebied presenteren de deelnemers tot 30 oktober het thema vriend-cultuur op monumentale wijze. Deze manifestatie is een vervolg op het symposium dat vorig jaar in Bulgarije werd gehouden. En dan is er natuurlijk de randstad. Wie de stoffige agglomeratie van wo-

ningen, kantoren en wil ontvluchten kan scheidene beeldentwrische Tuin van Alsn tot en met 22 september Groeneveld in Bzderlandse Kring van een selectie samenstellen en niet leden (ttober). Sobere abstractie sierlijkheid.

Rond het thema groen in het Hofpark in Wa Holland tot half oktober ingericht van beelden van Hans La Hey en Elv En mocht het weer regenen in de Hofboerderij klein Als de Loosdrechtse vervelen, kan een uitstap naar de kasteelmuseum. Loosdrecht soelaas biedt september een beeldentocht ondergebracht. Een eind zijn de botanische tuinen universiteit Utrecht vers Hof van Beelden (tot 1 oktober) laat wil maken naar de Utrechtse binnensluitend in de avond in de nacht de tentoonregels te zien, werken kunstenaars uit binnen Elk object bestaat gelijkt uit tekst en het netwerk van boodschappen in de Utrechtse bibliotheek is ook overdag werk te zien in het Centrum binnen- en buitelen tot 15 oktober

Tot slot opwind Kruit en Bert N en met 14 juli in men van Muselmerend. Bert N Noordhollandsden meer. Dit vlatie *Garden of* het Haarlemse dacht. Jos Kruit met natuurlijk de runderblaze vissehuidjes die voor de natuurover is uit. Jonatuur is er 1

The Ice Gang, te beluisteren op kunstmanifestatie.

Kunstwerken in boerderij fJud-Emmeloordenweg 23

Vijftien Flevolandse kunstenaars presenteren werk op kunstmanifestatie

ENS - Als vervolg op het onlangs geopende objectenpark op Schokland gaat zaterdag 29 juli de kunstmanifestatie van start.

Tijdens deze kunstmanifestatie zullen 'vijftien kunstenaars een presentatie geven van hun werk. De kunstwerken zijn tentoongesteld in het bijgebouw van de boerderij op de Oud-Emmeloordenweg 23 te Ens. De kunstmanifestatie is geopend van woensdag t/m zondag van 12.00 tot 17.00 uur. Er zal altijd één van de deelnemende kunstenaars aanwezig zijn om het publiek te begeleiden. Het geheel is vrij te bezichtigen vanaf zaterdag 29 juni t/m zondag 28 juli.

De opening van de Kunstmanifestatie is op zaterdagmiddag en zal bestaan uit de volgende onderdelen: Om ongeveer 15.30 uur zal Alan Smith het spits afbijten met zijn saxofoon-act. Alan Smith is afkomstig uit Schotland en hij verwerkt invloeden uit de Schotse cultuur in zijn muziek.

Daarbij heeft hij een heel bijzondere ademtechniek ontwikkeld die hem in staat stelt bepaalde tonen extreem lang uit te spelen. De bezoeker zal zeker verrast en geboeid zijn door interpretatie van de saxofoon als instrument.

Om 16.15 uur zal de kunstmanifestatie officieel worden geopend door de heer E. Vermeer, gedeputeerde van de provincie Flevoland. Hierop volgt het "luchtige evenement" dat in eerste instantie door de barre weersomstandigheden uitgesteld moest worden. Wat de exacte inhoud van dit gebeuren is blijft tot 29 juni nog een verrassing.

Vervolgens zal om 17.00 uur door Wim Koninck uit Almere een percussie-stuk gespeeld worden. Dit stuk is een compositie van I. Xenakis en heeft als titel "Rebounds".

Wim Koninck zal naar verwachting ongeveer 3 kwartier spelen. Rond 18.00 uur zal aan de dan nog aanwezige bezoekers iets te eten worden aangeboden. Ondertussen kan het publiek luisteren en kijken naar een optreden van Rudy Evers uit Amsterdam. Zij zingt, speelt gitaar en trekharmonica en dit alles op uiterst expressieve wijze.

Rudy Evers is vooral bekend in de wat alternatievere kunstkringen.

Tenslotte, als klap op de vuurpijl, is er een optreden van de band The Ice Gang uit Enschede. Deze band was onder andere te beluisteren bij radio-programma's van de VPRO en de NCRV. Ze eindigden als halve finalisten bij de Grote Prijs van Nederland en traden onder meer op in het voorprogramma van Claw Boys Claw. The Ice Gang omschrijven zelf hun muziek als: Nasty rock 'n' roll en rap, versmolten tot rap 'n' roll. The Ice Gang staat volgens de organisatoren garant voor een avond stevig swingen en feesten. De toegang tot deze opening is gratis, de consumpties echter niet. De kunstenaars vereniging Flevoland hoopt met deze manifestatie zoveel mogelijk mensen te bereiken en te interesseren voor hedendaagse beeldende kunst.

EMMELÜÜRD - "Wij kennen gedeputeerde Evert Vermeer al jaren als een bekwaam bestuurder. De uitval van de gedeputeerde naar de fractie van D'66 is dan ook volstrekt onbegrijpelijk en mist elke grond. Over de aanleiding tot de, gedane uitspraken tasten we ook nog volkomen in het duister. Ook dat begrijpen we niet". Dit zegt woordvoerder Wim Lubeck van de Statenfractie van D'66. Lubeck benadrukt in deze namens de voltallige fractie te spreken. D'66 is bijzonder boos over de uitspraken van gedeputeerde Vermeer, zaterdagmiddag, gedaan tijdens de opening van de Kunstmanifestatie van de Kunstenaars Vereniging Flevoland (KVF).

Zoals wij reeds uitgebreid in de Polderkrant van maandag j.l. meldten stond de gedeputeerde in zijn openingstoespraak uitvoerig stil bij de door de provincie aan de KVF verleende subsidie. De provinciekende zowel aan de zaterdag geopende Kunstmanifestatie als aan het veertien dagen eerder geopende objectenpark Wachtwoord Hemeloord, beide op de locatie ter hoogte van de Lichtwachterswoning aan de Oud Emmeloorderweg, een bedrag van rond de 32 duizend gulden toe. De gemeente Noordoostpolder draagt in het geheel overigens een bedrag van rond de vijftien duizend gulden bij. Gedeputeerde Vermeer ging vooral in op de rol die de fractie van D'66 speelde in de discussie rond het subsidieverzoek. Die discussie vond op 6 juni plaats in de vergadering van Provinciale Staten. Volgens de gedeputeerde zou daarbij van de kant van de D'66 fractie met name de nadruk zijn gelegd op het aantal deelnemers aan beide manifestaties en het aantal bezoekers. Gezien dit standpunt van de democraten riep Vermeer ondermeer alle kunstenaars in de provincie op zich te verenigen in de KVF. Ook liet Vermeer niet na te vermelden dat het standpunt van D'66 en dat van anderen met betrekking tot de subsidiëring van kunst "hem zorgen baart". De gedeputeerde constateerde daarbij dat soortgelijke standpunten ook wel ter sprake gebracht worden ten aanzien van de gezondheidszorg en het mediabeleid.

Kijkcijfer.

"Verba.zingwekkend" noemt D'66 woordvoerder Lubeck de door de gedeputeerde in dit verband aan het adres van zijn fractie geuite opmerkingen. "In de eerste plaats moet genoemd worden dat de heer Vermeer niet bij de bewuste vergadering op 6 juni aanwezig was. Maar dat is op zich geen ramp als je daarna de notulen van die vergadering maar goed leest. In dat woordelijke verslag staat, precies wat onze woordvoerder "toen wel, gezegd heeft", aldus, Lubeck. De D'66 woordvoerder benadrukt dat er op 6 juni door zijn fractie op "geenenkele manier, als een soort kijkcijfer, een getalscriterium is gehanteerd".

Wel is er door de fractie van D'66 waardering geuit aan het adres van de Flevolandse kunstenaars voor hun niet aflatende ijver om Flevoland warm te laten lopen voor een activiteit als nu op Schokland.

Catalogus

Lubeck geeft toe dat er van de kant van zijn fractie wel een aantal kritische kantekeningen zijn geuit tegen de kosten van de catalogus. "Een bedrag van 17 duizend gulden vonden en vinden we nog steeds erg veel geld voor één catalogus van slechts enkele pagina's voortien objecten. Daarnaast is ook gesteld dat het verlenen van deze subsidie niet

automatisch mag leiden tot een vervolgsubsidie". De D'66 woordvoerder laat voorts weten dat tijdens de bewuste vergadering het standpunt van D'66 werd gedeeld door gedeputeerde P. Loos, die ondermeer cultuur in zijn portefeuille heeft... Vermeer verwijt de fractie van D'66 standpunten die door zijn collega gedeputeerde worden gedeeld. Dat is collegiaal bestuur in optima forma", aldus Lubeck.

Schijn

De D'66 woordvoerder benadrukt dat zijn fractie kunst en cultuur nog steeds een zeer warm hart toedraagt. "Dit betekent voor ons echter niet dat alles waar een grote of een kleine k op staat kritiekloos wordt ondersteund. Daar is politiekemoed voor nodig. Maar daar heeft de kiezer recht op", Lubeck is van mening dat het een voorrecht is van kunstenaars om schijn en werkelijkheid te mengen. Dat geldt echter niet voor politici. Ook niet nader succesvolle verkiezingen.

(Door Gerard Krabben)

Statenfractie furieus over uitspraken gedeputeerde: „Standpunt van Vermeer is voor D'66 onbegrijpelijk”

De Statenfractie van D'66 blijft niet de vraag zitten of sommige politici, vooral na de laatste verkiezingen, schijn en werkelijkheid door elkaar halen. (foto Jan Blom)

